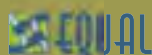
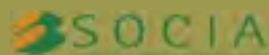

Publikácia *More je z kvapiiek – príklady dobrej praxe sociálnej práce v obci* nevznikla pri kancelárskom stole. Obsahuje skutočné príbehy riešenia sociálnych problémov, ktoré svojou prácou napísalo 13 sociálnych pracovníčok v konkrétnych slovenských obciach. Trinásť príbehov sa dotýka okolo stovky ľudí, ktorým bola poskytnutá účinná pomoc. Ľudia podobní „hrdinom“ našich príbehov chodia okolo nás. Možno ich denne stretávate a vôbec netušíte, čo prežívajú. Mnohí z nich už rezignovali. Nie sú schopní sami zmeniť sociálnu situáciu, do ktorej sa dostali, a neveria, že im niekto pomôže. Príbehy v tejto knižke sú dôkazom toho, že to tak nemusí byť...

www.spo.sk
www.socia.sk

ISBN 978-80-969744-0-5

MORE JE Z KVAPIEK – Príklady dobrej praxe sociálnej práce v obci

MORE JE Z KVAPIEK

Príklady dobrej praxe sociálnej práce v obci

Editori

Helena Woleková

Miroslav Cangár

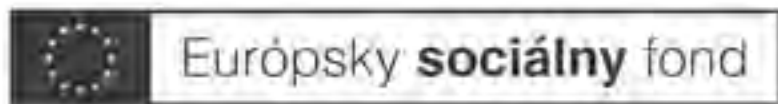
More je z kvapiek

Príklady dobrej praxe sociálnej práce v obci

© SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien, Bratislava 2007
Editori Helena Woleková a Miroslav Cangár

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou
z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu.

Európsky sociálny fond pomáha rozvíjať zamestnanosť
podporovaním zamestnateľnosti, obchodného ducha,
rovnakých príležitostí a investovaním do ľudských zdrojov.

www.spo.sk – webová stránka projektu
„Zvyšujeme šance pre znevýhodnené skupiny obyvateľov
spoluprácou obcí a neziskových organizácií“

ISBN 978-80-969744-0-5

MORE JE Z KVAPIEK

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE SOCIÁLNEJ PRÁCE V OBCI

Táto publikácia obsahuje príklady dobrej praxe, ktoré riešili sociálni pracovníci obcí v rámci projektu **„Zvyšujeme šance pre znevýhodnené skupiny obyvateľov spoluprácou obcí a neziskových organizácií“**. Hlavným cieľom projektu je pomôcť samospráve profesionalizovať sociálnu prácu v obciach. O naplnenie tohto zámeru sa snažíme prostredníctvom špecializačného kurzu pre pozíciu „sociálny pracovník obce“, ktorý sme realizovali v spolupráci s 85 obcami. Našou ďalšou snahou je overiť náplň takejto pracovnej pozície a zaradiť ju do katalógu pracovných činností. Cieľom sociálnej práce v obci je poskytnúť odbornú pomoc obyvateľom, ktorí sa ocitnú v nepriaznivej sociálnej situácii a sami nie sú schopní nájsť riešenie svojho problému. Príklady dobrej praxe majú presvedčiť volených zástupcov samosprávy o potrebe a efektívnosti sociálneho pracovníka. Úspešné šírenie takýchto príkladov môže výrazne ovplyvniť rozsah a kvalitu sociálnej práce pre obyvateľov našej krajiny.

Vedúci partner projektu
SOCIA – nadácia pre podporu sociálnych zmien

Ďalší partneri
Asociácia vzdelávania samosprávy
Rada pre poradenstvo v sociálnej práci

Nadnárodná spolupráca
Partneri v projekte „Rekvalifikácia sociálnych podnikov“
z talianskeho regiónu Kampania

Viac o projekte nájdete na www.spo.sk a v časopise Integrácia 1/2007,
ktorý vydáva Rada pre poradenstvo v sociálnej práci.

Ďakujeme 13 autorkám príbehov, ktoré sú obsahom tejto knižky. Za každým príbehom je kus niekoľkomesačnej tvrdej práce, ktorú museli sociálne pracovníčky odvieť, aby sa našli riešenia sociálnych problémov, zväčša dlhotrvajúcich a komplexných. V príbehoch môžu čitatelia sledovať spoločnú cestu sociálnej pracovníčky a jej klienta za hľadáním nádeje a viery v lepší život.

Mená všetkých ľudí, o ktorých sa píše v tejto knižke, sú zmenené kvôli ich ochrane. Z rovnakého dôvodu neuvádzame mená sociálnych pracovníčok ani obcí, v ktorých pôsobia.

Vážené poslankyne a poslanci,

publikácia *More je z kvapiek – príklady dobrej praxe sociálnej práce v obci* nevznikla pri kancelárskom stole. Obsahuje skutočné príbehy riešenia sociálnych problémov, ktoré svojou prácou napísalo 13 sociálnych pracovníčok v konkrétnych slovenských obciach. Trinásť príbehov sa dotýka okolo stovky ľudí, ktorým bola poskytnutá účinná pomoc. Ľudia podobní hrdinom našich príbehov chodia okolo nás. Možno ich denne stretávate a vôbec netušíte, čo prežívajú. Mnohí z nich už rezignovali. Nie sú schopní sami zmeniť sociálnu situáciu, do ktorej sa dostali, a neveria, že im niekto pomôže.

Príbehy v tejto knižke sú dôkazom toho, že to tak nemusí byť. Vďaka projektu začali v septembri 2005 v 85 obciach na Slovensku pracovať sociálni pracovníci. V tom čase boli účastníkmi kurzu *Sociálny pracovník obce* a v obciach absolvovali praktický výcvik. Chvíľu trvalo, kým sa ľudia rozhodli zveriť sa im so svojimi problémami a požiadať o pomoc. Kým si získali ich dôveru. Hneď potom sa začali písať príbehy tejto knižky.

Väčšina absolventov a absolventiek nášho kurzu si našla cestu k obyvateľom obce a svojou prácou presvedčila aj predstaviteľov obce. Po skončení 10-mesačného kurzu im vytvorili riadne pracovné miesto a stali sa zamestnancami obce. Pokračujú vo svojej práci, rozdávať dobro a stovkám ľudí robia život šťastnejším. Radi by sme podčiarkli, že nejde o charitu. Obciam to vyplýva zo zákonov. Preto pri každom príbehu nájdete aj odkaz na príslušnú pôsobnosť obecnej samosprávy, na základe ktorej sociálni pracovníci konajú. Záverečná časť publikácie obsahuje súhrn všetkých originálnych kompetencií obcí v sociálnej oblasti podľa jednotlivých zákonov.

Príbehy na ďalších stranách písal a píše sám život. Podobní ľudia, ktorým treba pomôcť, žijú aj vo Vašej obci. Závisí od Vás, či na obecnom úrade nájdete schopného a spoľahlivého odborníka alebo zostanú bez pomoci. Dajte knižku prečítať Vaším príbuzným a priateľom a možno sa o nich dozviete viac.

Publikácia, ktorú máte v rukách, určite nie je prvou ani poslednou, ktorú Vám niekto posielal s dobrým úmyslom poskytnúť Vám viac informácií pre Vašu prácu voleného zástupcu ľudu. Kiežby tá naša bola pre Vás inšpiráciou a podnetom k profesionalizácii sociálnej práce pre obyvateľov Vašej obce.

Helena Woleková, PhD.
odborná garantka projektu

Alkoholička

Príbeh popisuje špecifikum sociálnej práce s alkoholikmi, ktorí odmietajú fakt, že sú na alkohole závislí a nie sú pánmi svojho života. Ťažisko sociálnej práce spočíva v nájdení stimulu, ktorý privedie alkoholika k objektívnemu videniu vlastnej situácie a k rozhodnutiu zmeniť ju.

Prvý kontakt s pani Ivetou nebol náhodný. Koncom septembra oslovilo sociálnu pracovníčku obce oddelenie sociálnoprávnej ochrany Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR), aby ju informovali o probléme s obyvateľkou obce, pani Ivetou. Požiadali ju o doprovod do domácnosti, kde sa Iveta zdržiavala niekoľko dní. Spoločne navštívili domácnosť pána Petra. Tam našli pani Ivetu v opitom stave, v spoločnosti viacerých mužov/starých mládencov, ktorí nikde nepracujú a žijú zo sociálnych dávok. Na naliehanie a spomenutie, že jej „zoberú“ deti, Iveta nastúpila do auta a išla domov.

Klientka

Pani Iveta má 40 rokov, je vydatá. Spolu s manželom Jarom majú štyri deti. Ivan má 19 rokov a pracuje. Karol má 16 rokov a je študent. Lenka je ôsmačka na základnej škole a Adam má 5 rokov a navštevuje predškolské zariadenie. Klientka má učňovské vzdelanie, je vyučená krajčírka. Sedem rokov pracovala ako krajčírka v neďalekom meste, ale po narodení dcéry Lenky sa už do práce nevrátila. Nie je evidovaná na úrade práce. Manžel Jaro pracuje turnusovo: tri týždne je v práci a potom týždeň doma. Spolu s ním pracuje aj najstarší syn Ivan. Rodina žije v poschodovom rodinnom dome, ktorý si spolu postavili. Deti majú svoje izby a dom je primerane zariadený. Rodinné a susedské vzťahy sú na veľmi dobrej úrovni. V susedstve býva Ivetin brat s manželkou, ktorí sa občas starajú o deti a dohliadajú na ne. Vzťah medzi pani Ivetou a deťmi je veľmi dobrý. Deti majú matku veľmi radi, hovoria, že keď je maminka doma, stará sa o nich, varí im, vypeká. Boli by šťastné, keby sa išla liečiť a bola ako predtým. Aj pani Iveta má svoje deti veľmi rada. Dobrý vzťah má aj s manželom. Manžel konzumuje alkohol len príležitostne.

Popis situácie

Problém v rodine nastal asi pred dvoma rokmi, keď pani Iveta začala požívať alkohol nielen príležitostne, ale postupne so stále väčšou pravidelnosťou. Keď odišla napríklad na nákup do obchodu, vrátila sa o niekoľko dní. Potom bola pár dní pohoda, ale opäť sa to opakovalo a opakuje. Oddelenie sociálno-právnej ochrany ÚPSVaR sleduje správanie sa pani Ivety asi rok a Iveta s nimi komunikuje. Úrad rozhodol o zastavení vyplácania prídavkov na deti a obec sa stala ich osobitným príjemcom. Pracovníci oddelenia navštevujú rodinu a snažia sa o ozdravenie pomerov v rodine. Zatiaľ bez úspechu.

Začiatkom októbra navštívil sociálnu pracovníčku obce manžel Ivety a žiadal ju o pomoc. Manžel skúšal pracovať v mieste bydliska, aby dozeral na manželku, ale aj napriek tomu pani Iveta odchádzala z domu. Práca doma bola pre pána Jara menej finančne výnosná a po 6 mesiacoch začal znova pracovať turnusovo. Finančná situácia rodiny sa však veľmi nezlepšila. Pán Jaro sa sťažoval, že nemôže nechať peniaze manželke, pretože ich pani Iveta míňa na alkohol. Riešenie videl v liečení, ale nevedel ako by sa to dalo zariadiť. Sociálna pracovníčka obce navštívila pani Ivetu u nej doma, aby sa s ňou porozprávala o jej životnej situácii. Počas rozhovoru pani Iveta priznala, že si občas vypije, ale o rodinu sa stará a deti má rada. Tvrdila, že keď bude chcieť, tak piť nebude. Zároveň sa vyhovárala na to, že nemá prácu a že sa potrebuje odreagovať.

Riešenie prípadu

Sociálna pracovníčka obce začala spolupracovať s klientkou a dohodli si spoločne pravidelné stretnutia. Cieľom sociálnej práce bolo, aby klientka absolvovala protialkoholickú liečbu a začala sa zaujímať o prácu. K dosiahnutiu tohto cieľa sociálna pracovníčka rozpracovala súbor konkrétnych krokov vo dvoch alternatívach.

Alternatíva A

1. Sprostredkovať kontakt s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, aby sa klientka zaevidovala na úrade práce ako uchádzačka o zamestnanie.
2. Komunikovať – viesť s klientkou rozhovory o potrebe protialkoholického liečby.
3. Sprostredkovať kontakt s psychiatrickou.
4. Sprostredkovať kontakt s psychológom.
5. Zaradiť klientku do aktivačných prác v obci.
6. Zapojiť do spolupráce na dosiahnutie cieľa podporné osoby, manžela, deti.
7. Dosiahnuť dobrovoľný nástup klientky na protialkoholickú liečbu.

Alternatíva B

1. Prvých 6 krokov je rovnakých ako v alternatíve A.
8. Podat' návrh na okresný súd o nariadenie protialkoholického liečby.
9. Dosiahnuť nástup na protialkoholickú liečbu na základe nariadenia súdu.

Sociálna pracovníčka obce sa s klientkou v pravidelných intervaloch stretávala, pomáhala jej pri nákupe a pri hospodárení s prídavkami na deti. Pani Iveta si začala uvedomovať svoje ochorenie a sama sa začala zaujímať o liečbu. Jej záujem o liečbu sa striedal s jej odmietaním. Raz sa chcela liečiť a dohodli sa

na návšteve u lekára, potom zase cúvla. Práca s ňou bola ťažká, pretože nie vždy ju sociálna pracovníčka obce zastihla doma. Už na obecnej úrade ju ostatní zamestnanci informovali, že sa pani Iveta potuluje buď v pohostinstvách alebo v už spomínaných domácnostiach iných alkoholikov. Sociálna pracovníčka obce sa snažila udržiavať s ňou kontakt aj za cenu návštev v cudzích domácnostiach a presvedčať ju, aby sa vrátila k rodine a deťom. Deti Lenka a Karol boli v pravidelnom telefonickom kontakte so sociálnou pracovníčkou. V spolupráci s oddelením sociálnoprávnej ochrany ÚPSVaR hľadali vhodné riešenia situácie a po niekoľkých neúspechoch podali návrh na súd o určenie protialkoholického liečby. Sociálna pracovníčka obce konzultovala prípad s pracovníčkou súdu. Prípad bol aj pre súd zvláštny tým, že starostlivosť o deti nebola zanedbávaná a počas potuliek pani Ivety na deti dohliadala švagriná a deti navzájom. Lenka a Peter chodili pravidelne do školy, Adam do škôlky. Boli čisto oblečení, chodili na obedy a domácnosť bola aj v neprítomnosti matky relatívne udržiavaná.

Pani Iveta stále sľubovala, že už pôjde k lekárovi a navštívila psychologickú ambulanciu. Keď jej prišlo predvolanie na súd, sama poprosila sociálnu pracovníčku obce, že chce ísť k lekárovi a dať sa liečiť. Spoločne navštívili psychiatrickú ambulanciu, kde lekárka dohodla termín protialkoholického liečby v najkratšom možnom termíne, asi o dva týždne. Aj v tomto medziobdobí bola sociálna pracovníčka v kontakte s deťmi, aby sledovala počínanie matky. Pri návšteve pani Ivety v jej dome ju našla upratovať celý dom, čím pripravovala na liečenie tak seba ako aj domácnosť. V rozhovore sociálna pracovníčka obce zistila, že prvotným podnetom pre dobrovoľné rozhodnutie ísť na protialkoholické liečenie bol strach pani Ivety zo súdu. Tvrdila, že ona nikomu neublížila, aby musela chodiť po súdoch, a to urýchlilo jej rozhodnutie a nástup na liečbu.

Záver

V súčasnosti je pani Iveta na protialkoholickom liečení a sociálna pracovníčka je s ňou v telefonickom kontakte. Pani Iveta sa vyjadrila, že je šťastná, že sa odhodlala k tomuto kroku. Po 6 týždňoch liečenia bola doma na priepustku, pobyt prebehol bez problémov.

Sedem mesiacov bolo potrebných, aby sa medzi sociálnou pracovníčkou obce a pani Ivetou vytvoril vzťah vzájomnej dôvery. Sociálna práca s klientkou bola naplnená poradenskými rozhovormi pri osobných návštevách alebo pri spoločných nákupoch, keďže obec je osobitným príjemcom na preberanie prídavku na deti. Cieľ sociálnej práce sa podarilo splniť. Sociálna pracovníčka obce pomohla pani Ivetu, aby si sama identifikovala svoj problém a našla aj odhodlanie na jeho riešenie. Sociálna pracovníčka obce bude s pani Ivetou naďalej v kontakte, aby jej po návrate z liečenia pomohla zaradiť sa do bežného života a nájsť si prácu.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov

§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
- c) spolupôsobí
    - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
  - e) poskytuje pomoc
    - 1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
    - 2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
  - f) poskytuje súčinnosť
    - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

Zákon 5/2004 Z. z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 52

Príspevok na aktivačnú činnosť

- (2) Aktivačná činnosť sa môže vykonávať formou menších obecných služieb pre obec organizovaných obcou a formou dobrovoľníckych prác organizovaných právnickou osobou alebo fyzickou osobou uvedenou v odseku 5.
- (3) Menšie obecné služby pre obec organizované obcou na účely tohto zákona je forma aktivačnej činnosti uchádzača o zamestnanie vykonávaním prác, ktoré sú určené na zlepšenie ekonomických podmienok, sociálnych podmienok, kultúrnych podmienok a životného prostredia obyvateľov obce.

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej životnej situácie postupovali primárne podľa nasledovných právnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Zákon 5/2004 Z. z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Príbeh pána Karola popisuje životnú situáciu bezdomovca a to, aké je ťažké a komplikované pracovať s touto cieľovou skupinou. Pri práci s bezdomovcami, ale aj ostatnými klientmi, je veľmi dôležité vybudovať si vzťah dôvery, ktorý pomôže pohnúť veci dopredu. Riešenie sociálneho prípadu zároveň poukazuje na nedostatok zariadení, ktoré by mohli pomôcť tejto cieľovej skupine.

Bezdomovec

alebo

Čo robiť, keď vám z nemocnice privezú nevládneho bezdomovca

Prvú informáciu o pánovi Karolovi dostal obecný úrad od sociálneho pracovníka krajskej nemocnice. Informoval ich o pacientovi – obyvateľovi ich obce, ktorý má byť prepustený z nemocnice do domáceho ošetrovania. Vzhľadom k tomu, že pacient nemá rodinu a žil osamelo, žiadala nemocnica obecný úrad o pomoc. Pána Karola dovezla sanitka na miesto, kde predtým býval. Bola to opustená budova bývalých podnikových bytov štátneho majetku. Pomohli mu vojsť do domu a uložiť sa na lôžko. Pán Karol bol vulgárny a odmietal pomoc.

Klient

Pán Karol sa narodil v krajskom meste v roku 1939 a obaja jeho rodičia mali v tom čase už 40 rokov. Karolova matka bola ženou v domácnosti a umrela, keď mal dva roky. Otec sa opäť oženil a spolu so svojou druhou manželkou vychovávali tri deti. Pracoval ako hospodársky robotník, staral sa hlavne o finančné zabezpečenie rodiny a ku svojim deťom si nevytvoril bližší vzťah. Zomrel, keď mal Karol 12 rokov. Odvtedy ho vychovávala macocha (ako ju pomenoval Karol). Keď sa vydala za Karolovho otca, mala jedno vlastné dieťa – dcéru. V rodine žil ešte Karolov starší brat Fero. Bratia mali veľmi dobrý vzťah, celý život sa navštevovali a pomáhali si aj po smrti rodičov. Fero zomrel pred desiatimi rokmi.

Karol skončil základnú školu v krajskom meste a iné vzdelanie nemá. Je slobodný a okrem nevlastnej sestry Milice, ktorá sa od neho dišancuje, už nemá žiadnych iných príbuzných. Pracoval na štátnom majetku v obci, kde ho považovali za veľmi dobrého pracovníka. Po odchode na dôchodok stratil záujem o akékoľvek zmysluplné aktivity. Pred dvoma rokmi ho zrazilo auto a odvtedy má problémy s pohybom. Karol má aj ďalšie zdravotné ťažkosti: poruchy vnútorného prostredia, bronchitídu, poruchy psychiky a správania, spôsobené nadmerným užívaním alkoholu. Určitý čas žil so svojou priateľkou v krajskom meste, ale ona náhle umrela. Úmrtie priateľky niesol Karol veľmi ťažko. Izoloval sa od ľudí a začal žiť uzavretým spôsobom života v rozpadnutej budove bývalého štátneho majetku. Odvtedy nepoberal ani starobný dôchodok, lebo na predchádzajúcom mieste trvalého pobytu si mysleli, že zomrel, a tak mu dôchodok zastavili. Pred dvoma rokmi pánovi Karolovi pomohla vybaviť obnovenie starobného dôchodku matrikáarka obecného úradu.

Popis situácie

O príchode pána Karola z nemocnice bol informovaný obecný úrad a sociálna pracovníčka obce, ktorá sa s ním hneď snažila skontaktovať a získať si jeho dôveru. Prvé stretnutie s pánom Karolom sa uskutočnilo počas jeho príchodu z nemocnice domov. Sociálna pracovníčka obce mu ponúkla rôzne možnosti pomoci: donášku stravy, opatrovateľskú službu a v prípade potreby aj inú pomoc. Karol sa správal odmietavo a vulgárne. Hovoril, že pomoc nepotrebuje a že chce byť sám. Sociálna pracovníčka obce potom chodila pravidelne kontrolovať, či je schopný postarať sa o seba sám (ísť na nákupy a podobne). Karol sa však z domu ani nepohol a nereagoval na žiadosť o otvorenie dverí. Zamestnanci obecného úradu usúdili, že pravdepodobne nevládze chodiť, a tak mu začali podávať jedlo a pitie cez rozbité okno. V jeden deň, keď mu pracovníci obecného úradu doniesli jedlo, uvideli pána Karola bez pohybu ležať na zemi. Sociálna pracovníčka obce a jej kolegovia sa snažili dostať do domu. Nepodarilo sa im to, a preto privolali políciu. Polícia im pomohla otvoriť dom, kde našli Karola v stave, počas ktorého upadal do bezvedomia. Nevládal sa pohnúť a mal problémy komunikovať, ale stále ukazoval a hľadel na jedno a to isté miesto v dome. Sociálna pracovníčka obce zavolała sanitku a policajti prehľadali miesto, ktoré im Karol ukazoval. Medzi množstvom dokladov našli peniaze vo výške 17 000,- Sk. O tomto náleze spisali zápisnicu a peniaze boli uložené na obecnom úrade. Pána Karola odviezla sanitka do krajskej nemocnice.

Riešenie prípadu

Sociálna pracovníčka obce sa skontaktovala so sociálnou pracovníčkou v nemocnici. Táto jej na stretnutí upresnila aj okolnosti prvej hospitalizácie, ktorá sa uskutočnila potom, ako našli pána Karola ležať pred miestnym pohostinstvom. Karol bol vtedy v nemocnici asi mesiac. Počas tohto obdobia mu ponúkali umiestnenie v doliečovacom zariadení alebo v domove sociálnych služieb. Hoci sa pán Karol nevládal o seba postarať, tieto ponuky stále odmietal a chcel ísť domov.

Sociálni pracovníci sa v rozhovore zhodli, že Karol sa pravdepodobne chcel čo najskôr dostať domov zo strachu o svoje finančné úspory. Nebol zvyknutý na pomoc od iných ľudí a nedôveroval im. Preto bude potrebné získať si jeho dôveru skôr, ako mu ponúknú pomoc.

Sociálna pracovníčka obce začala pravidelne navštevovať pána Karola. Na stretnutiach ho ubezpečila, že môže byť pokojný, o peniaze sa nemusí báť, lebo sú bezpečne uložené na obecnom úrade. Pravidelné návštevy u pána Karola doma pred jeho druhou hospitalizáciou, pomohli sociálnej pracovníčke obce prelomiť ľady a pomaly si získavať dôveru. Pán Karol prestal byť vulgárny, vyzeral zmierený a začal spolupracovať na riešení svojej životnej situácie. Spolu so sociálnou pracovníčkou obce si sformulovali nasledovné ciele:

1. Vybaviť znova občiansky preukaz.
2. Zabezpečiť doliečovacie zariadenie.
3. Zabezpečiť umiestnenie v domove sociálnych služieb.

Občiansky preukaz vybavili, rovnako ako opätovné vyplácanie starobného dôchodku vo výške 6 500,- SK mesačne. Sociálna pracovníčka obce počas návštev v nemocnici komunikovala a konzultovala s pánom Karolom umiestnenie v doliečovacom zariadení a potom neskôr v domove sociálnych služieb. Sociálna pracovníčka obce pravidelne navštevovala pána Karola aj v doliečovacom zariadení. V tomto období vykonala preňho aj zbierku šatstva. Šetrenie v domácnosti klienta, ktoré predchádzalo umiestneniu do sociálneho zariadenia ukázalo, že objekt, v ktorom býval, absolútne nevyhovuje. Na dome bola deravá strecha, rozbité okná, klient nemal elektrinu, vodu a žiadne kúrenie. Absolútna nevhodnosť bývania v takýchto podmienkach bola hlavným dôvodom, vďaka ktorému sa podarilo dosiahnuť pre pána Karola prednostné umiestnenie do domova sociálnych služieb. Sociálna pracovníčka obce pomohla zabezpečiť Karolovi odvoz do domova sociálnych služieb a sama ho tam sprevádzala. Po prijatí pána Karola do domova mu sociálna pracovníčka obce zabezpečila prevod dôchodku a úspor na jeho osobný účet.

Záver

Prípad bol ukončený umiestnením pána Karola do domova sociálnych služieb. Tým sa odstránili jeho problémy s bývaním, pravidelnou stravou a zdravotnou starostlivosťou. Umiestnenie pána Karola do sociálneho zariadenia nie je z jeho pohľadu možno najideálnejším riešením situácie, ale za danej situácie bolo jediným možným. Sociálnej pracovníčke obce pri riešení prípadu pomohla jej neustála komunikácia a kontakt s pánom Karolom, ale aj s ostatnými kompetentnými osobami – políciou, mestským úradom, sociálnymi pracovníkmi v nemocnici a domovom sociálnych služieb.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana

na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení

§ 3

Obyvatelia obce

- (4) Obec je povinná poskytnúť obyvateľovi obce nevyhnutnú okamžitú pomoc v jeho náhlej núdzi spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou podobnou udalosťou, najmä zabezpečiť mu prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc.

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...
- Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto ne-

priaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 100/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov
3. Zákon 224/2006 Z.z. o občianskych preukazoch v znení neskorších predpisov

Domáce násilie

Pani Blažena žije v strachu a napätí. Akonáhle počuje, že prichádza domov syn Karol, zamyká sa v izbe. Jej osobná sloboda je vo vlastnom dome obmedzená. Verí, že ak by sa pred Karolom neukryla alebo neutiekla z jeho dosahu, uskutočnil by svoje vyhružky. Bojí sa o svoj život i o život chorého syna Ivana.

Klientka

Pani Blažena je vdova a matka štyroch dospelých detí, ktoré sa narodili za sebou v ročných odstupoch. Keď mal najstarší syn 15 rokov, umrel otec rodiny a pani Blažena odvtedy vychovávala deti sama. V súčasnosti je pani Blažena starobná dôchodkyňa, ktorá predtým pracovala ako upratovačka v nemocnici.

Pani Blažena býva vo svojom rodinnom dome spolu so synom Ivanom, ktorý je na invalidnom dôchodku. Pán Ivan má 70 % imobilitu, vážne pľúcne problémy a musí užívať kyslíkový prístroj. Ďalšími členmi domácnosti je rodina syna Karola. Syn Karol je ženatý a má tri deti. So svojou rodinou žil v trojizbovom byte v meste. V dôsledku vysokých nedoplatkov (cca 200 000,- Sk) boli nútení predať byt a vyrovnáť dlh. Pani Blažena ich prichýlila aj napriek tomu, že jej syn Karol nemal dobrú povesť u susedov. Z ich bytu bolo často počuť hádky a susedia chceli, aby táto rodina opustila bytovku. Pani Blažena prijala syna pod podmienkou, že nebude „vystrájať“ a bývanie mu umožnila aj preto, že má v dome 1/6 podiel vlastníctva. Pán Karol a jeho najstarší syn Karol pracujú, manželka Elena je nezamestnaná a dve mladšie deti – dcéra a syn sú ešte školopovinné.

Pani Blažena má ešte dve dospelé deti, ktoré žijú so svojimi rodinami mimo obce.

Popis situácie

Syn Karol prichádza z práce opitý a voči pani Blažene je slovne hrubý, nadáva jej a vyhružá sa jej zabitím („zabijem ťa, zadusím ťa, hlavu hodím na dvor a kopnem do nej“). Vulgárny a veľmi hrubý je aj k zdravotne postihnutému bratovi Ivanovi („ty zdochlina...“), ktorý nie je schopný brániť sa, psychicky to zvláda veľmi zle, jeho problém s dýchaním sa pri výpadoch zhoršuje. Pani Blažena sa v čase týchto výpadov zamyká v izbe, pretože: „Keby ma chytil, zabije ma“.

Kvôli ochrane spí u nej 18-ročný vnuk Peter, syn jej dcéry. Ak je doma vnuk Karol ml., tiež ju pred otcom chráni. („Otec, nechaj babku.“) Keď je syn triezvy, zostáva vo svojej izbe a vyhýba sa kontaktom s pani Blaženou („zavrie sa v izbe a celý deň z nej nevyjde“).

Prípadová štúdia popisuje prácu s rodinou, kde sa vyskytuje domáce násilie. Práca s domácim násilím je veľmi náročná a v texte sa popisuje začiatok tejto práce, a tiež ako je dôležité spolupracovať v týchto prípadoch s kompetentnými inštitúciami. Riešenie prípadu nie je ešte ukončené, keďže domáce násilie je sprevádzané ďalšími sociálno-patologickými javmi.

Na jeseň pri vyhrážaní a poškodzovaní majetku pani Blaženy („pokrivil plyňák“), zavolała políciu. Svedkom bol aj syn Emil z mesta, ktorý prišiel pani Blažene na pomoc. Policajti („traja s ním mali problém“) Karola odviezli na psychiatrické oddelenie. Nechali ho tam na preliečenie. Po týždni ho manželka z oddelenia zobrala a chvíľu bol pokoj.

Začiatkom roka pri podobných útokoch zavolała klientka políciu i záchranú službu. Záchranka prišla o 20 minút skôr ako policajti. Agresora zobrali („povedali mu, že na vyšetrenie“). O dvadsať minút neskôr prišli policajti, ktorí odišli s tým, že: „Do rána už budete mať pokoj“. Neurobili žiadny záznam. Syn Karol sa však o polnoci vrátil domov (vraj sa potom v krčme chválil, že im ušiel) a vystrájal ešte viac.

Riešenie situácie

Sociálna pracovníčka obce sa dostala do kontaktu s pani Blaženou. Spoločne sa dohodli na pomoci pre pani Blaženu. Stanovili si nasledovné ciele:

- Sprevádzanie klientky do poradne pre obeť domáceho násillia.
- Aktivizácia zdravých dospelých detí v riešení problému.

Sociálna pracovníčka obce konzultovala prípad s poradňou „Pomoc obetiam domáceho násillia“, kde sa rozprávala s právničkou a psychologičkou. Dostala základné informácie o činnosti a o službách, ktoré poradňa poskytuje. Počas stretnutia dohodla spoločnú návštevu poradne s klientkou, ktorá o to mala záujem. Základnou informáciou pre sociálnu pracovníčku obce bolo, že pri privolaní polície je v každom prípade potrebné vypýtať si zápis a ak by to odmietli, žiadať si ich mená. Poradcovia navrhli niekoľko stratégií riešenia prípadu, ako trestné oznámenie, zrušenie spoluvlastníctva a vyplatenie syna alebo predaj domu. O pár dni neskôr navštívila poradňu pre obeť domáceho násillia pani Blažena v sprievode sociálnej pracovníčky obce. Spoločne konzultovali situáciu a jej riešenie s právničkou. Keďže neboli jasné záznamy a postup polície, prvým krokom mala byť návšteva polície. Následne sa pani Blažena dohodla so sociálnou pracovníčkou, že spoločne navštívia jej dcéru Editu, ktorú chceli zapojiť do riešenia problému.

Sociálna pracovníčka obce sa stretla s dcérou pani Blaženy. Z jej správania sa dalo vyčítať, že problémom trpí celá rodina. Pani Edita videla ako riešenie problému odpredaj domu a vyplatenie peňazí, ktoré by brat investoval do prístavby. Sociálna pracovníčka obce sa dohodla s pani Editou, že ona alebo jej brat Emil, ktorý žije v meste, pôjdu s pani Blaženou na políciu.

O týždeň neskôr informovala pani Blažena sociálnu pracovníčku obce o návšteve polície, kam ju sprevádzal jej syn Emil, ktorý bol svedkom Karolových útokov začiatkom roka. Vypovedať na polícii však zo strachu odmietol, takže vypočutá bola len pani Blažena. Zápis z výpovede bol stručný, nebolo z neho

zjavné násilie, zaznamenané bolo len verbálne vyhrážanie sa. Sociálna pracovníčka obce prípad a aj záznam z výpovede konzultovala s riaditeľom miestnej polície, ktorý jej prisľúbil opätovné a podrobné vypočutie pani Blaženy a jej syna Ivana, ktorý s ňou žije v domácnosti, aby bolo zjavné, že verbálne vyhrážanie má formu násilia a mohlo by byť v prípade opakovaných útokov dôvodom na trestné stíhanie. O pár dní neskôr bola spísaná druhá zápisnica.

Pani Blažena informovala sociálnu pracovníčku obce o návšteve polície a o následných reakciách jej syna Karola. Niekoľko dní po návšteve polície prišiel domov podnapitý a jeho slovné útoky na rodinu sa opakovali. Polícia, ktorú privolala pani Blažena, vzala syna Karola do väzby, kde ho ponechali 24 hodín. Pán Karol po návrate domov (keďže mu pohrozili trestným oznámením) zvolal aj ostatných súrodencov. Na stretnutí s rodinou sľúbil, že už nebude „vystrájať“. Spoločne sa dohodli na riešení problému predajom domu. Pani Blažena pôsobila pokojne, keďže sa situácia v domácnosti zlepšila.

Situácia v rodine bola niekoľko mesiacov pokojná a rodina sa snažila dotiahnuť predaj domu. Koncom jari bol pán Karol permanentne dva týždne opitý. Jeden večer napadol verbálne manželku a potom aj svojho syna Karola. Rozbil nábytok a chladničku, až mu celé ruky sčerneli od modrín. Pri ohrozovaní rodiny zavolała pani Blažena políciu, ktorá odviezla syna Karola na psychiatriu. Manželka pána Karola odmietla podpísať reverz, a tak ostal na psychiatrii. Podľa odporúčaní lekárov by mal pán Karol po preliečení na psychiatrii absolvovať protialkoholické liečenie na Prednej Hore.

Záver

Prípad nie je ukončený a sociálnu pracovníčku obce čaká ešte veľa práce so sanáciou tejto rodiny. Predaj domu, ktorý je v štádiu prípravy, môže vyriešiť problém pani Blaženy a jej ťažko chorého syna. Nevyrieši sa tým však príčina problému, ktorou je závislosť pána Karola na alkohole a jeho agresívne správanie. Pani Blažena povedala sociálnej pracovníčke obce, že má vážne podozrenie, že pije aj jej nevesta. (Pani Blažena na upozornenie predavačky, že nevesta denne nakupuje víno, objavila v okolí domu v tráve množstvo fliaš).

V kríze je celá rodina a vynára sa tu ďalší veľmi vážny problém – ohrozenie detí. Preto je potrebná ďalšia práca s rodinou v spolupráci s oddelením sociálnej kurately ÚPSVaR.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
  - d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov

§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
  - a) vykonáva
    - 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
  - c) spolupôsobí
    - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
  - e) poskytuje pomoc
    - 1. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
  - f) poskytuje súčinnosť
    - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Trestný zákon 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov
5. Zákon 372/1990 Z.z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
6. Občiansky zákonník 40/1964 Z.z. v znení neskorších predpisov

Osamelá dôchodkyňa

Prvé stretnutie sociálnej pracovníčky obce a pani Violy sa uskutočnilo koncom marca v jej byte. Na začiatku stretnutia bola prítomná aj priateľka klientky – pani Margarétka. Pani Viola bola zoslabnutá a pôsobila ustráchaná a neisto. Napriek tomu rázne odmietla opatrovateľskú službu. Chcela iba, aby jej sociálna pracovníčka doniesla lieky a prišla ju občas navštíviť.

Klientka

Pani Viola je 85-ročná vdova, ktorá žije sama v dvojizbovom byte na sídlisku väčšej obce. Viola je už 20 rokov vdova, je bezdetná a jediných blízkych príbuzných má na opačnom konci republiky. Jej neter Alena býva so svojím manželom 350 km ďaleko. Stará sa o 90-ročnú mamu. S tetou pravidelne telefonuje niekoľkokrát za týždeň a navštívi ju párkrát do roka. Úzky kontakt udržiava pani Viola so svojou priateľkou Jarmilou a jej slobodnou dcérou Margarétkou, ktoré žijú v susednej bytovke. Margarétka veľmi často pomáha pani Virole s domácimi prácami. Okrem toho je pani Viola členkou miestneho klubu dôchodcov a pravidelne sa zúčastňuje na aktivitách organizovaných klubom. Vedľa svojej bytovky sa stará o malú záhradku. S priateľkami Jarmilou a Margarétkou chodí na ich záhradu. Pani Viola bola v nedávnej minulosti hospitalizovaná pre žalúdočné ťažkosti v okresnej nemocnici. V tomto období jej diagnostikovali stareckú demenciu. V súčasnosti musí brať niekoľko druhov liekov. Pani Viola poberá starobný dôchodok vo výške 9 000,- Sk a nevyužíva žiadne sociálne služby.

Popis situácie

Po návrate pani Violy z nemocnice ju navštívila sociálna pracovníčka obce. Na stretnutí získala sociálna pracovníčka množstvo potrebných informácií o živote pani Violy. Zistila, že klientka v nemocnici stratila kartičku zdravotného poistenca. Zdravotné záznamy pani Violy odniesla sociálna pracovníčka lekáre, ktorá jej predpísala odporúčané lieky. Dohodla sa s pani Violou, že jej kúpi dávkovač liekov, aby ich nezabudla užívať a aby mala prehľad o ich užívaní. Skontrolovala, či klientka má dostatok primeraného jedla. Sociálna pracovníčka obce sa snažila poskytnúť klientke všetky informácie o pomoci, na ktorú má nárok. Pani Margarétka upozornila sociálnu pracovníčku na určité nezrovnalosti v informáciách, ktoré jej klientka podávala. Išlo hlavne o časové rozpory a popieranie niektorých skutočností týkajúcich sa prepustenia z nemocnice. Pani Viola tvrdila, že zdravotnú kartu a prepúšťaciu správu jej v nemocnici nedali (našla sa v jej taške), a že

Dôchodkyňa pani Viola žije sama vo vlastnej domácnosti a má zdravotné problémy. Sociálna pracovníčka obce jej počas celej doby poskytuje podporu a poradenstvo. Dôležitým aspektom práce sociálneho pracovníka obce je etika a rešpektovanie želaní a potrieb klienta, načo poukazuje aj riešenie tohto sociálneho prípadu.

domov ju už poslali oni, a nie, že odišla na vlastnú žiadosť. Na nástenných hodinách nemala nastavený letný čas. Nechcela však sociálnej pracovníčke dovoliť prestaviť ho. Prestaví si ho sama, lebo z kresla tam presne dočiahne. Sociálna pracovníčka ju požiadala, aby to urobila v jej prítomnosti, pretože sa bála, či pani Viola nespadne. Pani Viola to ochotne spravila. Na konci stretnutia prosila sociálnu pracovníčku, nech príde aj na druhý deň.

Druhý deň poobede sa sociálna pracovníčka zastavila u pani Violy. Doniesla jej lieky a dávkovač liekov. Pani Viola odmietla ponuku sociálnej pracovníčky, že jej urobí nákup. Neskôr sa dozvedela, že pani Viola bola v ten deň doobeda aj u lekárky. Sociálna pracovníčka ju opätovne informovala o možnostiach pomoci, ale klientka počas tohto rozhovoru pôsobila ustráchané, akoby odpovedala na skúšky v škole. Sociálna pracovníčka preto začala pani Violu ubezpečovať, že ani ona a ani obec neurobia nič, čo by ona sama nechcela a proti jej vôli ju nedajú do žiadneho ústavu alebo „starobinca“. Postupne si sociálna pracovníčka získala dôveru pani Violy. Pred odchodom jej pripravila lieky do dávkovača na celý týždeň.

Riešenie prípadu

V pondelok prišla sociálna pracovníčka k pani Violy. V dávkovači mala pani Viola lieky len na jeden deň. Ostatné sa nikde v byte nenašli, ale kôš bol vysypaný. Po kontrole balení liekov sociálna pracovníčka zistila, že tam, kde malo chýbať len 5 liekov, chýbalo 11 liekov. Klientka si nepamätala, či ich zahodila alebo užila. Jeden druh liekov sa nikde nenašiel. Pani Viola tvrdila, že aj dávkovač liekov dostala v takom stave, ako ho sociálna pracovníčka našla. Na jej upozornenie, že v ňom mala lieky na celý víkend tvrdila, že o tom nevie. Cítila sa dobre, lebo pani doktorka jej odporučila pohyb a to dodržiava. Pani Viola a sociálna pracovníčka spolu hovorili o jej potrebách a možnostiach pomoci. Fyzicky sa cítila dobre a opatrovatelku odmietala.

Sociálna pracovníčka obce konzultovala zdravotný stav pani Violy s jej lekárkou. Podľa jej názoru lieky pravdepodobne neužila, ale vyhodila, pretože nebať žiadne následky. Podľa názoru lekárky problém pani Violy nie je možné riešiť opatrovateľskou službou, nakoľko ona potrebuje skôr dohľad ako fyzickú pomoc v domácnosti. Odmietavý postoj pani Violy voči domovu dôchodcov potvrdila aj lekárka. Sociálna pracovníčka sa snažila skontaktovať aj s neterou pani Violy, ale to sa jej nedarilo.

Pri ďalšej návšteve sociálnej pracovníčky obce u pani Violy sa pani Viola znova vyjadřila, že opatrovatelku nechce, ale tak o dva roky uvažuje o domove dôchodcov. Dohodli sa, že sociálna pracovníčka k nej príde iba vtedy, keď ju bude pani Viola potrebovať. Pri odchode od klientky sa sociálna pracovníčka stretla s jej priateľkou Margarétkou. Táto považuje za najlepšie riešenie pre pani Violu

umiestnenie v domove dôchodcov alebo v rodine. Sociálna pracovníčka bola v pravidelnom telefonickom kontakte s pani Violou, ale aj s jej priateľkami a lekárkou. Pani Viola pravidelne navštevovala lekárku ohľadom svojich zdravotných ťažkostí s nohami, ale aj problémov s pamäťou a dezorientáciou.

O necelý mesiac neskôr volala večer pani Viola sociálnej pracovníčke obce, že ju chce opatrovať jej suseda Agáta, 60-ročná dôchodkyňa. Suseda jej povedala, že si to pôjde vybaviť na obecný úrad. Pani Viola telefonovala sociálnej pracovníčke, že nechce opatrovateľskú službu a že sa susedky Agáty bojí. Sociálna pracovníčka obce ju ubezpečila, že obecný úrad neurobí nič proti jej vôli. O pár dní nato telefonovala sociálnej pracovníčke pani Agáta, že ona a pani Viola sa s ňou alebo so starostom chcú stretnúť ohľadom poskytovania opatrovateľskej služby. Sociálna pracovníčka jej tlmočila stanovisko pani Violy, že si opatrovateľskú službu neželá. V ten istý deň sa ozvala sociálnej pracovníčke aj pani Viola. Pani Agáta ju navštívila a povedala jej, že ju bude chodiť opatrovať. Že je to hotová vec a už sa s tým nedá nič robiť. Sociálna pracovníčka obce sa opýtala pani Violy, či si ju želá ako opatrovatelku a či chce, aby k nej chodila. Klientka opäť povedala, že si to neželá, lebo sa jej bojí. Sociálna pracovníčka ju ubezpečila, že proti jej vôli nič neurobia. Obecný úrad nepripravuje žiadne rozhodnutie, pretože pani Viola nepodala žiadnu žiadosť o službu.

O pár dní navštívila sociálna pracovníčka pani Violu. Počas rozhovoru pôsobila pani Viola trochu zmätene, ale zároveň priznala, že potrebuje pomoc. Opätovne však odmietla opatrovateľskú službu, lebo to, čo jej ponúkajú v rámci tejto služby, nepovažuje pre seba za potrebné. Pani Agáta to vysvetlí súkromne, aby sa nepokazili susedské vzťahy. Zároveň sa pani Viola dohodla so sociálnou pracovníčkou, že spolu začnú už teraz vybavovať umiestnenie v domove dôchodcov, keďže sú tam dlhé čakacie lehoty. Dohodli sa, že ak sa objavia nové ťažkosti, budú spolu hľadať ďalšie formy pomoci.

Záver

Pani Viola naďalej žije sama vo svojej domácnosti. Sociálna pracovníčka obce je s ňou v pravidelnom kontakte a poskytuje jej sociálne poradenstvo a pomoc. Domov dôchodcov v neďalekom okresnom meste zaradil pani Violu do poradovníka žiadateľov o umiestnenie.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
  - d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

Matka a syn

alebo

Dvaja bezmocní

Oddelenie sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately ÚPSVaR poslalo na obecný úrad dotazník, ktorý slúži na vypracovanie plánu sociálnej práce s rodinou dieťaťa, zameraného na úpravu rodinných pomerov. Keďže bolo potrebné získať základné informácie o rodine, bolo nevyhnutné navštíviť túto rodinu osobne. Sociálna pracovníčka obce spolu so sociálnou komisiou zastupiteľstva navštívila pani Editu, ktorá je na invalidnom dôchodku.

Klientka

Pani Edita je 33-ročná slobodná matka jediného syna Borisa. Klientka ukončila osobitnú školu a v roku 1991 sa vyučila v odbore záhradníčka. Počas svojho života nikdy nepracovala vo svojom odbore, ale bola zamestnaná ako upratovačka. V súčasnosti je pani Edita na invalidnom dôchodku.

Žije v spoločnej domácnosti s matkou Karolínou a bratom Karolom. Jej syn Boris je umiestnený v detskom domove. Dom pozostáva z dvoch izieb, chodby, kuchyne a kúpeľne. Prednú izbu nie je možné otvoriť, lebo kľučka je dlhodobo zlomená. Zadná izba slúži ako spálňa pre všetkých členov domácnosti. Byt možno prirovnať k brlohu, pretože je všade neporiadok a špina, miestnosť nie je vetraná, závesy sú zatahnuté aj počas dňa, veci sú rozhádzané, postele bez vybavenia, steny splesnivené, riad so zvyškami jedla neumytý. V dome je zavedená voda a kúpeľňa je zariadená, ale plná špinavého prádla. Matka Karolína má ukončené základné vzdelanie a je na starobnom dôchodku. Brat Karol má SOU poľnohospodárske, ale nemá stálu prácu, len brigáduje.

Pani Edita bola viackrát liečená na psychiatrii. Chodí pravidelne na kontroly, pravidelne jej predpisujú lieky, ktoré však užíva len sporadicky. Má diagnostikovanú psychickú, eventuálne inú poruchu. Bola jej odporučená dlhodobá ústavná liečba v psychiatrickej liečebni. Vzhľadom na jej zdravotný stav bolo zároveň potrebné zvážiť schopnosť pani Edity postarať sa o syna Borisa. Jej správanie je často neadekvátne, vulgárne a agresívne, spojené s výbuchmi zlosti, prejavmi smiechu či obťažovaním cudzích. Odmietla sa vydať za otca svojho dieťaťa, aj napriek už dohodnutej svadbe. Po narodení syna Borisa žili spolu približne mesiac v dome, ktorý zabezpečil otec dieťaťa. Po krátkom čase sa pani Edita rozhodla vrátiť naspäť k matke do rodičovského domu. K synovi Borisovi sa správala rôzne. Raz ho stískala, inokedy mu nadávala, aj vulgárne. Prakticky sa o syna nestarala

Príbeh dieťaťa, ktoré bolo umiestnené do ústavnej starostlivosti kvôli nedostatočnej starostlivosti chorej matky. Sociálna pracovníčka obce použila viaceré stratégie, aby sanovala rodinné pomery a vrátila dieťa do rodinného prostredia. Úspešne.

a všetka starostlivosť bola na starej matke Karolíne, ktorá sa bála o vnukovu budúcnosť.

Po smrti Editinho otca sa situácia v rodine veľmi zhoršila. Spolužitie pani Edity s matkou a bratom je konfliktné, narušené, navzájom sa napádajú, škaredo si nadávajú. Brat je agresívny voči oboj ženám v domácnosti. Pani Edita voláva často políciu, aby jej pomohli s matkou, ktorá ju obmedzuje, berie jej doklady.

Popis situácie

Pani Edita vidí svoj problém v nedostatku finančných prostriedkov. Jej invalidný dôchodok činí 3159,-Sk a iný príjem nemá. Pre jej neochotu spolupracovať, ako aj pre zdravotný stav, si nemôže nájsť žiadne zamestnanie. Tento problém má pani Edita už niekoľko rokov. Myslí si, že keby mala vhodné ubytovanie (aby nemusela bývať pri matke), mohol by s ňou bývať aj syn. Syn Boris bol však svedkom hádok, fyzických útokov medzi starou matkou a klientkou, ktorá je v neustálom strese. Pani Karolína sa vyjadrila, že nebude financovať všetky náklady domácnosti, ani robiť pani Edite doslova „slúžku“. Pani Edita je presvedčená, že ak bude aj naďalej bývať pri matke a bratovi, jej súčasná situácia sa nezmení. Bude aj naďalej nešťastná, v neustálom napätí, bez zmyslu života a bez svojho syna.

Napriek zlým vzťahom v rodine pani Edita pravidelne navštevuje svojho syna v detskom domove a platí naňho výživné. Spolupracuje s oddelením sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately ÚPSVaR. Aktívne začala spolupracovať so sociálnou pracovníčkou obce a snaží sa zlepšiť svoj život. Podala si aj žiadosť o pridelenie bytu, aby mohla odísť od svojej rodiny.

Riešenie situácie

Sociálna pracovníčka obce si stanovila spolu s pani Editou nasledovné čiastkové ciele a kroky na riešenie jej životnej situácie:

- Náprava medziludských vzťahov v rodine.
- Predvolanie matky Karolíny na obecný úrad.
- Návrat syna Borisa k matke.
- Konzultácie s ÚPSVaR o osamostatnení matky.
- Pomoc pri nájdení náhradného ubytovania.
- Účasť na pravidelných prehliadkach u odborných lekárov.
- Pomoc pri konfliktoch v rodine.
- Pomoc pani Edite hospodáriť s finančnými prostriedkami – s dôchodkom.

Sociálna pracovníčka sa spojila s detským domovom, kde bol umiestnený syn pani Edity a konzultovala s nimi rodinnú situáciu. Pomohla klientke vybaviť si spolu s jej synom ubytovanie v krízovom stredisku.

Po pár mesiacoch v krízovom stredisku sa správanie pani Edity nezmenilo k lepšiemu. Nevie hospodáriť a je neustále bez finančných prostriedkov. Nepripravuje raňajky, ani desiatu do školy. Hygiena nie je na požadovanej úrovni. Neustále je napomínaná, aby udržiavala poriadok v izbe. Jej citový vzťah k synovi Borisovi je slabý. Boris je odkázaný sám na seba alebo na pomoc iných ľudí. Pani Edita sústavne porušuje domový poriadok. Z tohto dôvodu nepredĺžili klientke pobyt v zariadení a maloletý Boris bol opäť umiestnený v detskom domove.

Obecný úrad a ÚPSVaR urobili všetko pre to, aby sa chlapec vrátil k svojej biologickej matke. Hoci pani Edita spolupracovala, prevážili u nej zdravotné problémy – náladovosť, nezáujem, neochota, bezmocnosť – ktoré jej bránili postarať sa o seba samú, a nie to ešte o syna.

Pracovníci ÚPSVaR a sociálna pracovníčka obce preto zvažovali ďalšie varianty riešenia Borisovej situácie. Telefonicky kontaktovali Borisovho otca a jeho rodičov. Tí prejavili záujem o výchovu chlapca. Pri šetrení bytových pomerov starých rodičov sa zistilo, že majú dobré bytové podmienky na výchovu maloletého. Obidvaja sú zamestnaní, bývajú v rodinnom dome, chlapec bude mať k dispozícii vlastnú izbu. Miestami pretrvávajú obavy starej matky, či chlapec nebude utekať za vlastnou matkou Editou, ktorá býva iba 7 km od nich.

Záver

Prípado nie je ukončený, nakoľko práve prebieha konanie o zverení dieťaťa do starostlivosti rodičov otca dieťaťa. Bol podaný návrh aj na umiestnenie dieťaťa do náhradnej rodinnej starostlivosti. Sociálna pracovníčka obce naďalej spolupracuje na riešení rodinnej situácie klientky a jej syna.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately
v znení neskorších predpisov
§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
- a) vykonáva
    - 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
  - c) spolupôsobí
    - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
  - e) poskytuje pomoc
    - 1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
    - 2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
    - 3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia,

- f) poskytuje súčinnosť
  - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Zákon 452/2004 Z.z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov

Nedbalý otec

Rozvedený otec troch detí zanedbáva ich výchovu. Sociálna pracovníčka obce sa pokúsila o sanáciu rodiny vo veľmi náročných podmienkach rómskej osady. Napriek neúspechu sanácie rodiny pokračovala pracovníčka v hľadaní najlepšieho spôsobu riešenia životnej situácie detí, aby mali zabezpečené dôstojné podmienky pre život.

Pán František žil so svojimi deťmi v osade, ktorá bola súčasťou okresného mesta. Sociálna pracovníčka obce, ktorá v tejto osade pracovala, ho spoznala cez jeho deti, ktoré boli po rozvode s manželkou zverené do jeho starostlivosti. Pán František tvrdil, že žiadne problémy, okrem finančných, nemá.

Klient

Pán František je 49-ročný rozvedený Róm, ktorý so svojimi troma deťmi žije v osade neďaleko okresného mesta. Jeho bývalá manželka Agnesa má diagnostikované psychiatrické ochorenie a v súčasnosti žije spolu so svojim druhom v meste. Pani Agnesa aj jej druh sú nezamestnaní a neprejavujú o deti žiadny záujem.

Keď mal pán František 3 roky, zomrel mu otec a jeho matka ich začala „vychovávať“ sama. Bola závislá na alkohole, a preto výchovu detí zanedbávala. Neskôr jej deti odobrali a malý František sa dostal do detského domova, v ktorom vyrastal až do svojej dospelosti. Skončil tam základnú školu a začal chodiť aj na stredné odborné učilište – odbor čašník. Túto školu však neukončil. O svojej matke, ale ani o súrodencoch, nemá žiadne správy. Niekoľko rokov pracoval v okresnom meste ako čašník, ale posledných osem rokov je nezamestnaný. Pán František má problémy s alkoholom a často sa sťažuje na bolesti hlavy, chrbtice a na nespavosť. Lekára však odmieta navštíviť.

Deti pána Františka sú maloleté a školopovinné. Zanedbávajú školskú dochádzku. Všetky tri sú často choré a vôbec nenavštevujú svoju detskú lekárku.

Popis situácie

Sociálna pracovníčka obce sa stretla s pánom Františkom a jeho deťmi počas svojej práce v osade. Rodinu navštívila kvôli záškoláctvu detí, na ktoré upozornila škola a komunitní pracovníci. Deti v škole pravidelne chýbali. V rozhovore so sociálnou pracovníčkou videl pán František v živote svojej rodiny len jeden problém, a to nedostatok finančných prostriedkov. Svoj finančný problém riešil tým, že chodil do mesta žobrať pred obchodmi. Nútil žobrať aj svoje deti, aby získal viac peňazí. Minul ich prevažne na alkohol a cigarety. To spôsobilo, že neplatil za nájom a energie, preto mu ich v máji roku 2005 odpojili. V domácnosti pána Františka nefungovala voda, preto zanedbával hygienické návyky svojich detí, ktoré boli často choré a špinavé.

Pán František holdoval alkoholu a v opitom stave bol agresívny voči svojmu najbližšiemu okoliu, ale aj voči zamestnancom úradu, ktorých nechcel pustiť do bytu a vyhrážal sa im. Prostredie, v ktorom žili deti pána Františka, bolo nevyhovujúce, a preto sa sociálna pracovníčka v spolupráci s oddelením sociálno-právnej ochrany detí rozhodla konať.

Riešenie situácie

Sociálna pracovníčka obce sa stretla s pánom Františkom a hovorila s ním o súčasnom stave jeho rodiny a života. Informovala ho o možných následkoch zanedbávania výchovy detí a ponúkla mu pomoc. Oboznámenie klienta so skutočnosťou, že ak bude nútiť svoje deti žobrať a takto podporovať ich záškoláctvo, môže viesť k vyňatiu detí z biologickej rodiny, malo svoj efekt. Na základe tohto rozhovoru prejavil pán František ochotu spolupracovať. Pán František a sociálna pracovníčka obce uzavreli spolu ústnu dohodu o tom, že sa pokúsia riešiť životnú situáciu jeho rodiny. Spoločne sa dohodli na niekoľkých základných cieľoch:

- Zlepšenie hygienických návykov detí aj klienta.
- Zabezpečenie návštevy detskej lekárky.
- Spolupráca so školou a triednou učiteľkou detí, ktorá bude spolupracovať so sociálnou pracovníčkou ohľadom záškoláctva.
- V spolupráci s osobitným príjemcom sociálnych dávok zúčastňovať sa s klientom na nákupe potravín, školských potrieb a osobných vecí potrebných pre deti.

Sociálna pracovníčka obce začala podľa plánu pracovať s rodinou pána Františka. Spoločne s deťmi a pánom Františkom navštívila sociálna pracovníčka detskú lekárku, kde boli deti vyšetrené. Sociálna pracovníčka mala pravidelné stretnutia s pánom Františkom, na ktorých sa ho snažila motivovať k zlepšeniu celkovej životnej situácie rodiny uplatnením sa na trhu práce. Súčasne ho stále upozorňovala na možné následky jeho alkoholizmu a záškoláctva detí.

Pán František dva týždne dodržiaval všetky dohody a pravidelne chodil aj na stretnutia, hoci sa na nich zúčastňoval v mierne podnapitom stave. Uvažoval o zapojení sa do aktívnych prác v meste. Bez problémov prebiehali návštevy u lekárky a spoločné nákupy. Deti klienta počas týchto dvoch týždňov chodili pravidelne do školy a sociálna pracovníčka bola v neustálom kontakte s triednou učiteľkou. Avšak počas neplánovaných návštev v byte sociálna pracovníčka pána Františka doma nenašla.

Po dvoch týždňoch sa pán František nedostavil na pravidelné stretnutie, a tak išla sociálna pracovníčka do osady. Tu sa od susedov dozvedela, že pán František predal svoj byt, deti odviedol k svojim známym a odišiel žobrať do Nemecka. Sociálna pracovníčka obce sa okamžite kontaktovala s oddelením

sociálno-právnej ochrany detí úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Spolu s pracovníčkami tohto oddelenia zisťovali, kde sú deti. Keď ich našli u známej pána Františka, kontaktovali ich matku a súčasne robili šetrenie jej situácie, či prichádza do úvahy, aby deti mohli ísť do jej výchovy. Na základe zistených skutočností a po rozhovore s matkou a jej druhom, ktorí odmietli vziať deti do výchovy, boli deti dočasne umiestnené v krízovom stredisku. Následne boli deti umiestnené do detského domova.

Záver

Pán František je v súčasnosti stíhaný na slobode. Sociálna pracovníčka, mestský úrad, UPSVaR, ani polícia nemá žiadne údaje o tom, kde sa momentálne zdržuje. Jeho deti žijú v detskom domove, keďže nikto z rodiny o nich neprejavil záujem. Sociálna pracovníčka je v kontakte s týmto zariadením a s deťmi, pravidelne sa zaujíma o ich situáciu. Napriek tomu, že biologická rodina má prednosť pred náhradnou rodinnou starostlivosťou alebo ústavnou starostlivosťou, bolo umiestnenie detí do náhradnej starostlivosti jediným možným riešením. Sanácia rodiny nebola v tomto prípade úspešná.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

**Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele
v znení neskorších predpisov**

§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
- a) vykonáva
    - 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
  - c) spolupôsobí
    - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
  - e) poskytuje pomoc
    - 1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
    - 2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
    - 3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia
  - f) poskytuje súčinnosť
    - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

**Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi
a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**

§ 24

Pôsobnosť obce

- (2) Obec pri prenesenom výkone štátnej správy:
- c) dohliada, ako si osobitný príjemca plní povinnosti podľa tohto zákona...

Zákon 461/2003 Z.z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov

§ 12

- (1) Ak oprávnená osoba nevyužíva prídavok v súlade s § 1 ods. 2, platiteľ z vlastného podnetu, z podnetu inej právnickej osoby alebo z podnetu fyzickej osoby vydá rozhodnutie o zastavení výplaty prídavku oprávnenej osobe a o poukzovaní prídavku
- b) obci, v ktorej má nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
5. Zákon 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov
6. Zákon 461/2003 Z.z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
7. Zákon 5/2004 Z.z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
8. Trestný zákon 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov

Samotár v ohrození

Text opisuje poradenstvo pre osamelého starého mládenca, ktorý sa dostal do finančných problémov. Poukazuje na to, ako ťažko si nájde zamestnanie človek, ktorý stratil sebadôveru, rezignoval a prestal veriť v pomoc tých, ktorí to majú v náplni práce.

Pán Michal prišiel na mestský úrad z vlastného rozhodnutia a dlho sa k tomu odhodlával. Jeho prosba sa týkala paliva, aby mohol prežiť zimu a nezamrznúť. Nachádzal sa vo finančnej tiesni a nemal prostriedky na zaobstaranie paliva. Sociálna pracovníčka obce pozvala pána Michala do kancelárie a v rámci nenúteného rozhovoru sa snažila získať informácie o celkovej situácii pána Michala tak, aby mu mohla pomôcť.

Klient

Pán Michal má 45 rokov, je slobodný a žije sám v rodičovskom dome, kde sa nastahoval na požiadanie svojho otca, s podmienkou, že absolvuje protialkoholické liečenie. Otec pána Michala umrel pred dvoma rokmi a odvtedy žije sám. Rodičia pána Michala sa rozvedli, keď mal 10 rokov, kvôli alkoholizmu jeho matky. Pán Michal a jeho starší súrodenci (brat a sestra) boli po rozvode zverení do starostlivosti otca, ktorý sa o nich staral až do ich dospelosti. Brat a sestra pána Michala žijú mimo rodného mesta a každý z nich má vlastnú rodinu. Vzťahy medzi pánom Michalom a jeho súrodencami sú problémové. Narušili sa, keď pán Michal začal piť. Po ukončení stredného odborného učilišťa často menil zamestnania práve kvôli svojej závislosti na alkohole.

Počas svojho života udržiaval pán Michal vzťahy s viacerými ženami, u ktorých aj býval. Boli to krátkodobé vzťahy, príčinou rozchodov boli citová nestálosť a požívanie alkoholu. Zo svojich bývalých vzťahov deti nemá. Po poslednom vzťahu sa ocitol na ulici a bez zamestnania. Rok sa túlal ako bezdomovec. Po liečení na Prednej Hore sa vrátil do rodného mesta k otcovi. Po jeho smrti zdedil jednu tretinu domu a zvyšok vlastní jeho súrodenci. Rodinný dom je schátraný, ale domácnosť je vybavená základným zariadením.

V súčasnosti je pán Michal už štyri roky nezamestnaný a poberá len dávku v hmotnej núdzi. Pán Michal si je vedomý svojej situácie, chce ju riešiť, má záujem na sebe pracovať, je ochotný spolupracovať. Podľa jeho slov nemá dobré skúsenosti s pomocou (neochota úradníkov a nekonečné posúvanie od jedných dverí k druhým), preto je skeptický, nedôverčivý a udržiava si odstup. V súčasnosti už nepije, ale má problémy so zubami a veľa fajčí.

Popis situácie

Podľa pána Michala jeho problém spočíva v nedostatku financií na bežný život. Dôvodom je nezamestnanosť. Tento problém sa vlečie už viac rokov a po celý tento čas si klient nevie nájsť trvalé zamestnanie. Situácia sa zhoršila

po smrti jeho otca. Vlastný príjem už nestačil na úhradu výdavkov domácnosti, a tak vznikli nedoplatky (na elektrine, odpade a dani z nehnuteľnosti). Ich presnú výšku pán Michal nevie. Jeho mesačný príjem je 3310,- Sk a všetky peniaze minie na základné potraviny, cigarety a úhradu poplatku za vodu. Oblečenie nekupuje, lebo už nemá za čo. Navyše sa mu minulo všetko palivo, už týždeň nemá čím kúriť a nemá na jeho nákup. Pán Michal je evidovaný na ÚPSVaR, pracuje už 6 mesiacov na aktívnych prácach a hľadá si prácu (návšteva ÚPSVaR, príležitostne inzeráty v novinách). Pri hľadaní práce sa väčšinou stretáva s tým, že na telefonické informácie o voľnom mieste je odpoveď kladná, jeho vzdelanie a prax je vyhovujúca, ale pri osobnej návšteve mu vždy oznámia, že miesto je už obsadené.

Popísaná situácia má viacero dôsledkov:

- Nedoplatky za 3 roky na dani z nehnuteľnosti i komunálnom odpade.
- Neuhradená platba za elektrinu z roku 2004, ktorá sa neustále zvyšuje o narastajúce penále, odpojenie od elektriny už pomaly 2 roky.
- Neustály stres z narastania dlžôb a obavy zo straty strechy nad hlavou.
- Narušené a neusporiadané rodinné vzťahy.
- Sťažené hľadanie práce.
- Odsudzovanie ľuďmi z jeho okolia, nízka životná úroveň a nízka sebadôvera.

Riešenie situácie

Sociálna pracovníčka obce začala spolupracovať s pánom Michalom na riešení jeho životnej situácie. Dohodli sa na pravidelných stretnutiach, spoločne si stanovili nasledovné ciele:

- Požiadať mestský úrad o poskytnutie jednorazovej dávky v hmotnej núdzi na zakúpenie paliva.
- Získať informácie o výške dlhu voči energetickým závozom a mestu.
- Hľadať možnosti pre splácanie dlhova a dohodnutie splátkového kalendára.
- Hľadať prácu.
- V prípade výskytu nových situácií hľadať riešenie s podporou sociálnej pracovníčky.
- „Porozprávať sa.“

Uskutočnilo sa 10 stretnutí pána Michala so sociálnou pracovníčkou obce. Na jeho žiadosť sa väčšina uskutočnila na mestskom úrade, dve stretnutia sa uskutočnili u neho doma. Na stretnutiach sociálna pracovníčka spolu s klientom preberala vytýčené ciele a spôsoby ako ich dosiahnuť.

Na jar roku 2006 podpísal pán Michal s mestským úradom dohodu o uznaní dlhu a splátkovom kalendári. Z pôvodnej sumy 3900,- Sk voči mestskému úradu sa dlh znížil na 3000,- Sk. Pán Michal pravidelne spláca dlh 300,- Sk mesačne (pozitívnym faktom bolo, že pán Michal kvôli splátkam obmedzil fajčenie).

V tom istom období si podal žiadosť o poskytnutie príspevku na bývanie na sociálnom oddelení ÚPSVaR. K žiadosti doložil doklady o uznaní dlhu voči mestskému úradu a jeho postupnom splácaní. Bol informovaný, že doložením týchto dokladov spĺňa podmienky poskytnutia príspevku.

O mesiac neskôr podpísal pán Michal dohodu o uznaní dlhu vo výške 15 000,- Sk s advokátskou kanceláriou, ktorú energetické závody poverili vymáhaním dlhu od dlžníkov. Tým sa dosiahlo, aby sa dlžná suma nezvyšovala o narastajúce penále a advokátska kancelária stiahla podanú žalobu voči pánovi Michalovi. Pán Michal si s pracovníkom advokátskej kancelárie predbežne dohodol splátkový kalendár s tým, že výšku pravidelných mesačných splátok oznámi o mesiac neskôr, keď by sa mala jeho finančná situácia zlepšiť získaním príspevku na bývanie vo výške 1360,- Sk.

Sociálna pracovníčka obce počas spoločných stretnutí pomáhala pánovi Michalovi pri hľadaní práce – učila ho, ako napísať životopis, zvládnuť prijímací pohovor a predkladala mu ponuky práce z novin a ÚPSVaR. Počas tohto obdobia absolvoval 4 pohovory, ale všetky neúspešne. Po spoločnej intervencii sociálnej pracovníčky obce a pána Michala získali prísľub trvalého zamestnania od zamestnávateľa, u ktorého vykonáva aktívne práce.

Záver

Pri plnení naplánovaných cieľov bol pán Michal zo začiatku málo aktívny. Postupne, ako sa podarilo dosiahnuť čiastkové úspechy, si čoraz viac uvedomoval zlepšovanie svojej situácie a jej riešiteľnosť. Nadobúdala dôveru a sebaistotu. To viedlo k tomu, že začal aktívnejšie spolupracovať na plnení stanovených cieľov. Pán Michal je čiastočne aktivizovaný, počas spolupráce so sociálnou pracovníčkou obce sa začal o seba viac starať, chodí čistejšie oblečený, pozdraví, keď vojde do miestnosti, je sebavedomejší. V súčasnosti má šancu postupne splatiť dlhy a zamestnať sa. Sociálna pracovníčka je s pánom Michalom naďalej v kontakte.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

(1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:

- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
- e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
- f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi

§ 24

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti:
  - a) rozhoduje
    1. o pomoci v hmotnej núdzi podľa § 19 ods. 5 príspevkami...

Zákon 5/2004 Z. z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 52

Príspevok na aktivačnú činnosť

- (2) Aktivačná činnosť sa môže vykonávať formou menších obecných služieb pre obec organizovaných obcou a formou dobrovoľníckych prác organizovaných právnickou osobou alebo fyzickou osobou uvedenou v odseku 5.
- (3) Menšie obecné služby pre obec organizované obcou na účely tohto zákona je forma aktivačnej činnosti uchádzača o zamestnanie vykonávaním prác, ktoré sú určené na zlepšenie ekonomických podmienok, sociálnych podmienok, kultúrnych podmienok a životného prostredia obyvateľov obce.

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
3. Zákon 5/2004 Z.z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
4. Zákon 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov

Stará mama

alebo

Nie je ľahké starať sa o vlastného vnuka

Prvý kontakt sociálnej pracovníčky obce s pani Boženou bol náhodný. Stretli sa na chodbe obecného úradu, kde sa pani Božena chcela informovať o príspevku na stravu pre svojho vnuka. Zamestnanec obecného úradu, ktorý má v pracovnej náplni dotácie na stravu a školské pomôcky, mal dovolenku. Sociálna pracovníčka obce oslovila pani Boženu, predstavila sa jej a zároveň ju informovala o svojej pracovnej pozícii sociálny pracovník obce, ktorého jedným z cieľov je poskytovať sociálne poradenstvo. Pozvala ju do svojej kancelárie.

Klientka

Pani Božena je päťdesiatpäťročná vdova z dediny. S manželom, ktorý umrel pred dvoma rokmi, majú tri dospelé deti – dvoch synov a jednu dcéru. Dcéra Ivana, 35-ročná slobodná mamička, má syna Dušana. Božena býva spolu s vnukom, svojim mladším synom a jeho manželkou v poschodovom rodinnom dome. Vzťah pani Boženy a vnuka Dušana je veľmi dobrý a nemajú medzi sebou žiadne problémy. Dušan má zariadenú vlastnú izbu. Mladší syn pani Boženy a jeho manželka pracujú v zahraničí, kde trávajú väčšinu času a finančne vypomáhajú pani Božene. Starší syn pani Boženy býva spolu so svojou rodinou v neďalekej obci. Dcéra Ivana istý čas bývala s matkou pod jednou strechou, ale po pretrvávajúcich konfliktach odišla od rodiny a neudržiava s ňou kontakt. Pani Božena dlhé roky pracovala v Čechách ako robotníčka. Teraz je nezamestnaná, ale nie je evidovaná na úrade práce.

Popis situácie

Na stretnutí so sociálnou pracovníčkou obce pôsobila pani Božena bezmocne a snažila sa jej vysvetliť, že požiadala súd o zverenie vnuka do svojej výchovy, aby jeho rodičia boli povinní prispievať na neho výživným. Od jeho rodičov však nedostáva žiadne peniaze. Vnuk sa narodil mimo manželstva a rozsudkom okresného súdu bol najskôr zverený do výchovy matky. Dušanov otec bol zviazaný prispievať na jeho výchovu výživným 500,- Sk mesačne. Otec maloletého sa nachádza na neznámom mieste, o Dušana sa nezaujíma a na jeho výživu neprispieva. Žiadne peniaze neposiela ani matka Ivana. V júni 2005 súd rozhodol o zverení Dušana do výchovy starej mamy Boženy a o povinnosti rodičov prispievať na

Zložitost' našich právnych predpisov a potrebu dodržiavať postupy a termíny správneho poriadku je zamestnancom verejnej správy dobre známa. Občan nemá šancu sa v nich vyznať. Sociálny poradca dokáže výrazne zlepšiť orientáciu občana v právnych predpisoch a postupoch, poradí najefektívnejší spôsob riešenia daného problému. Uvádzaný príklad je z oblasti sociálnoprávnej ochrany dieťaťa a náhradnej starostlivosti oň.

výživu maloletého každý po 650,- Sk mesačne. Túto povinnosť si rodičia maloletého neplnia. Vnuk je žiakom druhého ročníka ZŠ, bude mať 8 rokov. Božena mu kupuje školské pomôcky, platí stravu a nakupuje oblečenie. Príjem pani Boženy je len vdovský dôchodok vo výške 5 120,- Sk a prídavok na dieťa vo výške 540,- Sk. Problémy nastávajú, keď pani Božena zaplatí nedoplatky za energiu a dostane sa do finančnej tiesne. Vtedy jej finančne pomáha mladší syn, ktorého ale nechce zaťažovať, lebo si založil vlastnú rodinu. Pani Božena má informáciu o tom, že jej dcéra Ivana žije s bezdomovcom, ale nevie kde.

Pani Božena v rozhovore potvrdila, že chce, aby rodičia jej vnuka pravidelne platili výživné, a tým jej pomohli pre vnuka zabezpečiť základné potreby do školy. Zároveň chcela na nich podať trestné oznámenie pre neplnenie si výživovacej povinnosti, ale na polícii jej povedali, že musí počkať. Trestné oznámenie môže podať vtedy, keď rodičia nebudú platiť výživné počas troch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o povinnosti platiť výživné. Tri mesiace ešte neuplynuli a skutočnosť, že výživné neplatili pred vynesení rozsudku, sa neberie do úvahy.

Riešenie prípadu

Sociálna pracovníčka obce si spolu s pani Boženou stanovili nasledovné ciele a stratégie na riešenie situácie:

1. Sprostredkovať kontakt s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny s cieľom zaevidovať sa ako uchádzačka o zamestnanie.
2. Podať žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi.
3. Podať žiadosť o náhradné výživné.
4. Po uplynutí trojmesačnej doby od vynesenia právoplatného rozsudku podať trestné oznámenie na rodičov Dušana o neplnení si výživovacej povinnosti.
5. Podať žiadosť o opakovaný príspevok na dieťa v náhradnej starostlivosti.

Sociálna pracovníčka obce kontaktovala ÚPSVaR, kde dohodla termín konzultácie vo veci neplnenia si výživovacej povinnosti rodičov voči maloletému a uplatnenia si zákonného nároku na výživné. Základnou podmienkou pri poskytovaní náhradného výživného je objektívna neschopnosť žiadateľa domôcť sa výživného existujúcimi prostriedkami, a teda výkonom exekúcie. Až v takýchto prípadoch preberá na seba štát ťarchu platenia výživného. Sociálna pracovníčka obce spolu so starou mamou napísali návrh na výkon rozhodnutia záškami zo mzdy na exekučné oddelenie Okresného súdu. O dva týždne prišla pani Božena odpoveď, že od 1. 9. 2005 súdy nemôžu nariaďovať výkon rozhodnutia, ale je oprávnená podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona, ktorým je Exekučný poriadok.

Medzitým klientka, ako osoba oprávnená zastupovať maloletého, podala žiadosť o poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi, kde žiadateľom bol jej vnuk Dušan. Po preskúmaní jeho príjmov (teoretickým príjmom bolo len súdom určené výživné 1300,- Sk), by mal nárok na dávku v hmotnej núdzi vo výške 310,- Sk a zároveň by spĺňal podmienky nároku na príspevky na stravu a školské pomôcky. V októbri vyzval ÚPSVaR pani Boženu, aby doplnila chýbajúce doklady vo veci žiadosti o poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi, ktorým malo byť potvrdenie z exekútorského úradu, že podala návrh na výkon exekúcie. Ak tak neurobí, aj konanie o poskytnutí dávky v hmotnej núdzi sa preruší a zastaví v zmysle zákona o správnom konaní. Z finančných dôvodov (odmena exekútorovi) a vzhľadom na to, že jej dcéra vlastní len podiel na rodičovskom dome, pani Božena návrh na výkon exekúcie nepodala. Navyše, presne v tom čase, keď prebiehalo konanie vo veci pomoci v hmotnej núdzi, Dušanova matka poslala šekovou poukážkou výživné vo výške 1900,- Sk. Táto suma presahovala sumu 1560,- Sk, čo je dávka hmotnej pomoci pre jednotlivca. ÚPSVaR konanie vo veci priznania pomoci v hmotnej núdzi pre maloletého zastavil.

V dôsledku uvedených skutočností sa pani Božena dostala na začiatok. Nevybavila ani náhradné výživné, ani dávku v hmotnej núdzi. Pokrokom bola len skutočnosť, že počas tohto obdobia sa pani Božena zaevidovala na ÚPSVaR ako uchádzačka o zamestnanie.

Sociálna pracovníčka obce navrhla druhú alternatívu riešenia tejto situácie, ktorá spočívala v inej forme náhradnej rodinnej starostlivosti. Sociálna pracovníčka obce navrhla pani Božene, aby si zobrala vnuka do pestúnskej starostlivosti. Po konzultácii s ÚPSVaR a rozhovoroch so starou mamou nakoniec túto možnosť vylúčili. Dôvodom bolo, že od januára 2006 nadobudol účinnosť nový zákon č. 627/2005, ktorý po novom upravuje príspevky na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Pani Božena preto požiadala o opakovaný príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti. Rozhodnutím ÚPSVaR bol pani Božene priznaný opakovaný príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti vo výške 2 020,- Sk (opakovaný príspevok 3 320,- Sk mínus výživné 1300,- Sk). V marci 2006 konečne podala pani Božena trestné oznámenie na rodičov o neplnení si vyživovacej povinnosti. Po konzultácii s ÚPSVaR a exekútorským úradom klientka podala návrh na vykonanie exekúcie na exekútorský úrad. V tom istom období podala žiadosť o náhradné výživné na ÚPSVaR. V súčasnosti prebieha konanie vo veci náhradného výživného a vo veci vykonania exekúcie.

Záver

Sociálna pracovníčka obce počas celého riešenia prípadu sprevádzala pani Boženu a poskytovala jej základné sociálne poradenstvo a podporu. Počas riešenia tejto sociálnej situácie úzko spolupracovala s ÚPSVaR, oddelením sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, oddelením pomoci v hmotnej núdzi, exekútorským úradom a políciou.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov § 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
  - d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov § 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
  - a) vykonáva
    - 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
  - c) spolupôsobí
    - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
  - d) poskytuje
    - 2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojitelom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,

- e) poskytuje pomoc
  1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
  2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
  3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
- f) poskytuje súčinnosť
  1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Zákon 452/2004 Z. z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov
5. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
6. Zákon 5/2004 Z.z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
7. Zákon 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov
8. Trestný zákon 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov

Týraná matka

Pani Alica prišla začiatkom januára za sociálnou pracovníčkou obce s problémom agresívneho správania sa jej druhu voči nej. To sa prejavovalo neustálymi vyhrážkami a nútením k vystaňovaniu sa z domu. Situácia bola taká vážna, že sociálna pracovníčka ihneď začala monitorovať sieť sociálnych služieb a poradenských inštitúcií v najbližšom okolí. Klientka už nechcela ďalej trpieť a byť ponížovaná. Sama sa rozhodla, že chce odísť a opustiť rodinu, kde žila. Bála sa však o syna, nechcela ho stratiť.

Klientka

Pani Alica je 30-ročná matka 7-ročného syna Vila. V mieste svojho narodenia žila do svojich ôsmich rokov, keď sa jej rodičia rozviedli. Po rozvode sa jej matka spolu s ňou presťahovala do obce, kde žije až doteraz. Matka pani Alice sa znova vydala, ale po 17 rokoch sa opäť rozviedla a v súčasnosti žije sama. Vzťah pani Alice a jej matky je zlý – vzájomne sa nenavštevujú, nezaujímajú sa o seba. Pani Alica sa so svojím biologickým otcom nekontaktovala a nemá o ňom žiadne informácie.

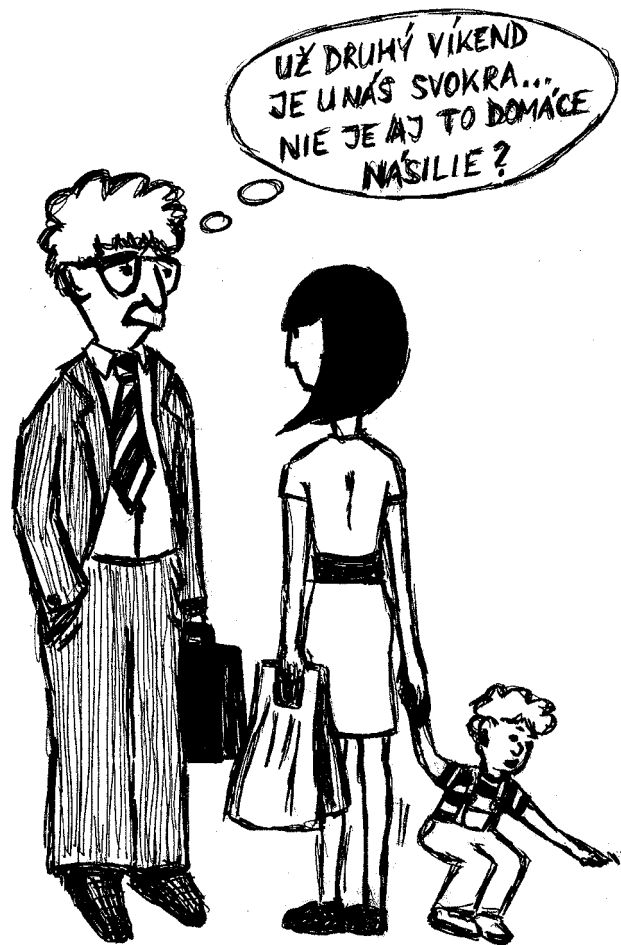
Po ukončení základného vzdelania v špeciálnej škole začala pani Alica od svojich 17 rokov navštevovať viacpočetnú rómsku rodinu. V nej začala žiť so svojím druhom Marekom, ktorý je otcom jej syna. Nikde nepracovala a bola evidovaná ako uchádzačka o zamestnanie. V súčasnosti poberá dávky v hmotnej núdzi a aktívny príspevok.

V minulosti sa ambulantne liečila u odborného lekára, psychiatra, ale momentálne je bez farmakoterapie.

Popis situácie

Pri prvom stretnutí so sociálnou pracovníčkou obce bola pani Alica bledá, chudá a jej hygiena bola viditeľne zanedbaná. Nevedela si vysvetliť, prečo sa dostala do súčasnej situácie a prečo ju jej druh Marek napáda a bije. Podľa jej slov môže byť príčinou problému Marekova matka Eva.

Pani Eva žije v spoločnej domácnosti s Alicou a jej druhom Marekom. Alicin syn Vilo je zverený do výchovy starej mamy Evy. Napriek tomu všetku starostlivosť o výchovu svojho syna zabezpečuje pani Alica. Pani Alica vodi svojho syna do materskej školy, chodí s ním k lekárovi a stará sa oňho. Zo svojich peňazí platí jeho pobyt v materskej škole. Platí aj výživné pani Eve, ktorej bol vnuk zverený do výchovy, ale tá oňho nejaví záujem a ide jej predovšetkým o peniaze.

Smutný prípad mladej ženy, ktorá nemala dobré rodinné zázemie a v novej rodine ho tiež nenašla. Krízovú situáciu prežila vďaka pomoci a ochrane kvalifikovanej pracovníčky obecného úradu, ktorá vedela, kde hľadať pomoc.

Marek, druh pani Alice, prejavoval agresívne správanie voči svojej družke a synovi. Toto jeho správanie je dôvodom, prečo je pod dohľadom odborného lekára psychiatra a je podrobený farmakoterapii. Napriek tomu naďalej pravidelne fyzicky a psychicky týra svoju družku a syna. Pani Alice sa vyjadrila, že jeho matka Eva ho v tom podporuje tvrdiac, že pani Alice svojho druha stále provokuje.

Finančná situácia klientky bola tiež veľmi zlá, keďže väčšinu peňazí musela odovzdávať pani Eve a zároveň musela platiť aj všetky poplatky za syna. Jej samotnej nezostávalo dosť na zabezpečenie vlastných základných životných potrieb. Sociálnu pracovníčku obce sa rozhodla navštíviť až po dlhom čase, pretože pre celkovú vyčerpanosť nebola schopná nič robiť, nemala dostatok sily a odvahy.

Riešenie situácie

Napriek svojej uzavretosti, ustráchanosti a bojzlivosti sa nakoniec pani Alice rozhodla vyhľadať pomoc. Po viacerých spoločných stretnutiach nadobudla k sociálnej pracovníčke obce dôveru a začala aktívne spolupracovať na riešení svojej životnej situácie. Spolu si zadefinovali problémy, ktoré chcela pani Alice riešiť:

1. Psychické a fyzické násilie a týranie zo strany jej druha.
2. Bývanie – nakoľko súčasná rodina sa jej neustále vyhráza, vyhadzuje ju a núti k vystáhovaniu (vždy po 18-tom v mesiaci, kedy je po dávkach v hmotnej núdzi).
3. Syn Vilo, ktorý je zverený do výchovy a opatery starej matky; pani Alice ho nechce celkom stratiť v prípade, že by sa odsťahovala a odišla od rodiny.
4. Nedostatok finančných prostriedkov – nemá takmer žiadne na zabezpečenie svojich základných životných potrieb, nakoľko všetky peniaze, čo poberá, musí odovzdať matke jej druha a platiť poplatky a úhrady za pobyt syna v MŠ.

Na základe vyjasnenia si problémov, ktoré chcela pani Alice riešiť, navrhla sociálna pracovníčka obce viaceré stratégie:

1. Monitorovanie sociálnej siete klientky.
2. Nájdenie vhodného prostredia pre život.
3. Umiestnenie vo vhodnom zariadení pre týrané ženy a deti.

Sociálna pracovníčka obce oslovila oddelenie sociálno-právnej ochrany a kurately ÚPSVaR, kde konzultovala prípad. Neskôr navštívila aj rodinu klientky, kde sa informovala o existujúcej situácii. Klientka sa rozhodla odísť a opustiť rodinu. Na základe jej žiadosti sa rozhodli pre alternatívu náhradného ubytovania alebo umiestnenia vo vhodnom zariadení pre matky s deťmi. Pri tomto riešení sa však klientka bála o svojho syna, nechcela ho stratiť a chcela ho mať pri sebe.

Záver

Vzhľadom na závažnosť problému bolo dôležité pristúpiť k urýchlenému riešeniu danej situácie. Situácia bola kritická z dôvodu týrania a zároveň aj núteného vyhadzovania klientky z domu v zimnom období. Všetci kompetentní sa obávali možného podchladenia až zamrznutia klientky. Klientka sama chcela odísť a začať žiť inak. Rýchlym konaním sociálnej pracovníčky sa podarilo splniť očakávania klientky. Pani Alica sa dostala z nevyhovujúceho prostredia, v ktorom žila. Určitý čas bola umiestnená v zariadení pre týrané matky s deťmi. Jej syn ostal naďalej v opatere starej mamy. Tá ho ale po krátkom čase (hneď ako získala informáciu od zamestnanca ÚPSVaRu) doviedla pred utajený azylový dom. Pani Alici

a jej synovi začal poskytovať pomoc a sociálne služby azylový dom.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov

§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
- a) vykonáva
    - 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,

- c) spolupôsobí
  - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
  - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
- e) poskytuje pomoc
  - 1. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
- f) poskytuje súčinnosť
  - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
5. Zákon 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov
6. Trestný zákon 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov

Vdova

Príbeh vdovy, ktorá sa dostala do neúnosných finančných problémov. Sociálna pracovníčka obce sprevádzala klientku počas riešenia jej životnej situácie a poskytovala jej sociálne poradenstvo.

Pani Zdenka prišla na obecný úrad za sociálnou pracovníčkou obce začiatkom septembra s problémom, že nemá finančné prostriedky na zabezpečenie základných životných podmienok. Dôvodom jej finančnej tiesne bola vysoká suma, ktorú musela hrať za inkaso.

Klientka

Pani Zdenka je 70-ročná vdova, ktorá žije sama v rodinnom dome. Jej manžel František zomrel v roku 1985 na rakovinu pľúc. Pani Zdenka je v zlom zdravotnom stave, trpí dlhodobými bolesťami chrbtice a kostí a chorobou pažeráka, kvôli ktorej drží veľmi prísnu diétu. V mladosti vyštudovala iba základnú školu a počas života pracovala viac ako rok vo fabrike.

Pani Zdenka je matkou troch dospelých dcér. Jedna vyštudovala strednú školu - odbor krajčírstvo, druhá strojníčku strednú školu a tretia strednú školu - odbor čašníčka. Všetky tri dcéry majú vlastné rodiny a žijú neďaleko bydliska pani Zdenky. Napriek tomu ju navštevujú iba zriedka, iba najmladšia dcéra Kamila častejšie. Kamila donedávna žila so svojou rodinou u pani Zdenky. Dom jej napokon pani Zdenka darovala, s podmienkou doživotného práva bývania a užívania domu, zakotvenou v zmluve.

Popis situácie

Pani Zdenka tvrdí, že potom, čo sa jej dcéra Kamila s manželom a dvoma deťmi odsťahovali, nemá dostatok peňazí na zabezpečenie základných životných potrieb. Poberá len vdovský dôchodok 4631,- Sk. Napriek tomu, že má vek na starobný dôchodok, neprislúcha jej, lebo nemá odpracovaný stanovený počet rokov. Inkaso, ktoré platí, je vyššie ako jej príjem, pretože keď u nej žila dcéra s rodinou bola spotreba plynu a elektriny vyššia. Z toho dôvodu platili aj vyššie inkaso. Vzhľadom na svoje zdravotné problémy je pani Zdenka nútená dávať veľa peňazí aj na lekársku starostlivosť. Svoju situáciu znáša dosť zle aj po psychickej stránke a je často deprimovaná. Finančná pomoc od dcér sa nedá očakávať, keďže všetky tri majú plno svojich problémov. Pani Zdenka preto navštívila sociálnu pracovníčku obce so žiadosťou o pomoc pri riešení jej životnej situácie.

Riešenie situácie

Na prvom spoločnom stretnutí opísala pani Zdenka sociálnej pracovníčke obce, ako celý jej problém vznikol. Spoločne sa dohodli na spolupráci. V rámci konzultácií si pani Zdenka spolu so sociálnou pracovníčkou obce stanovili nasledovné ciele:

- Pokúsiť sa o zníženie inkasa.
- Zistiť, či nevyjde sociálna dávka ku vdovskému dôchodku.
- Zistiť, ako a kto môže poberať príspevky na diéty.
- Skúsiť vybaviť peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie a preukaz ZŤP.

Na základe takto zadefinovaných cieľov navrhla sociálna pracovníčka obce pani Zdenke nasledovnú stratégiu:

Pani Zdenka zistí, či jej neznížia inkaso v Slovenských plynárňach a vo Východoslovenských elektrárňach. Vysvetlí im dôvod, prečo chce znížiť inkaso. Sociálna pracovníčka obce sa skontaktuje s oddelením hmotnej núdze, oddelením prvého kontaktu a oddelením kompenzácií ÚPSVaR. Pokiaľ bude potrebné, pôjde osobne vybrať tlačivá pre pani Zdenku.

Pani Zdenka sa bola informovať na príslušných miestach ohľadom zníženia inkasa. Sociálna pracovníčka obce jej vypočítala, že jej nevyjde sociálna dávka, lebo príspevok na bývanie jej nepatrí, keďže prepísala svoj dom na dcéru Kamilu. Sociálna pracovníčka navrhla pani Zdenke, aby zrušila darovaciu zmluvu, ale pani Zdenka bola proti tomu. Nechcela dcéru ublížiť. Pani Zdenka išla na ÚPSVaR vybaviť žiadosť o poskytnutie sociálnej dávky k dôchodku. Tam jej len potvrdili správnosť výpočtu sociálnej pracovníčky. Pani Zdenka sa teda išla informovať na oddelenie kompenzácií, či môže byť poberateľom príspevku na diétu. Sociálna pracovníčka obce jej doniesla domov potrebné tlačivá a pomohla jej ich vypísať. Požiadala pani Zdenku, aby si od svojich odborných lekárov vybavila potrebné potvrdenia. Spoločne pripravili celú žiadosť pre ÚPSVaR a pani Zdenka ju odniesla do kancelárie prvého kontaktu na ÚPSVaR.

ÚPSVaR odmietol žiadosť pani Zdenky na príspevok na diétu aj vydanie preukazu ZŤP z dôvodu malého percenta postihnutia. Pani Zdenka aj napriek odporúčaniu odmietla podať odvolanie, lebo bola presvedčená, že to nemá zmysel. Vzhľadom na zlý zdravotný stav pani Zdenky sa rozhodli podať ešte jednu žiadosť na kompenzáciu prevádzky osobného motorového vozidla. Pani Zdenka a sociálna pracovníčka obce vypracovali žiadosť a podali ju na ÚPSVaR. O mesiac neskôr doniesla sociálnej pracovníčke rozhodnutie o nepriznaní kompenzácie. Sociálna pracovníčka navrhla pani Zdenke, že napíšu odvolanie, ktoré následne aj podali na posudkové oddelenie. O pár týždňov doniesla pani Zdenka sociálnej

pracovníčke ukázať upovedomenie o tom, že ÚPSVaR zaslal jej odvolanie aj so spisovým materiálom na ďalšie konanie odvolaciemu orgánu do krajského mesta. Krajský úrad odvolanie zamietol a tak sa hľadali ďalšie možnosti.

V auguste 2006 sa zmenila legislatíva a nadobudla účinnosť novela zákona o pomoci v hmotnej núdzi, podľa ktorej sa splnenie podmienok príspevku na bývanie neskúma, ak je žiadateľ poberateľom inej dôchodkovej dávky alebo sociálneho dôchodku a dovŕšil 62 rokov veku. Zároveň s príspevkom na bývanie požiadala pani Zdenka aj o ochranný príspevok, ktorý patrí občanovi, ak si z dôvodu nepriaznivej životnej situácie nemôže zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou a splnili sa podmienky na vznik nároku na dávku. Pani Zdenka v oboch prípadoch splňa podmienky, pretože má 70 rokov, čiže vek potrebný na starobný dôchodok.

Záver

Prípadoch ešte nie je ukončený, keďže sa čaká na schválenie príspevkov z ÚPSVaR, ktoré by pani Zdenka mala dostať, lebo splňa všetky zákonné podmienky. Počas riešenia prípadu sa podarilo vybaviť zníženie inkasa pre pani Zdenku, čo aspoň čiastočne uľahčilo jej finančnú situáciu. Pani Zdenka aktívne spolupracovala so sociálnou pracovníčkou, ktorá ju však musela opakovane motivovať. Zvolená stratégia sa v konečnom dôsledku ukázala ako vhodná, lebo niektoré vytýčené ciele sa dosiahli a na niektorých sa ešte stále pracuje. Pani Zdenka dost' významne zmenila svoje pesimistické myslenie na pozitívnejšie. Zlepšila sa jej komunikácia s ľuďmi a v súčasnosti rozpráva bez ostychu, čo jej môže byť v budúcnosti vo veľkej miere na prospech.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
  - d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi

§ 24

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti:
- a) rozhoduje
    1. o pomoci v hmotnej núdzi podľa § 19 ods. 5 príspevkami...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov
3. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
4. Zákon 100/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov

Žena na ulici

Pani Jela žila na ulici a nevedela o možnostiach pomoci zo strany obecného úradu. Sociálna pracovníčka obce ju oslovila priamo na ulici, kde ju stretávala. Zo začiatku bola pani Jela veľmi opatrná a uzavretá, ale po viacerých stretnutiach a priamych rozhovoroch si uvedomila, že sa jej ponúka skutočná, nie fiktívna pomoc. Keď si pani Jela uvedomila, že sociálna pracovníčka obce jej ponúka ozajstnú a viditeľnú pomoc, nadobudla k nej dôveru.

Klientka

Pani Jela je 59-ročná rozvedená matka dvoch dospelých dcér. Po rozvode žila niekoľko rokov so svojím druhom Petrom až do jeho smrti v roku 2005. Pani Jela je cudzou štátnou príslušníčkou a na území Slovenskej republiky má povolený pobyt. Napriek tomu, že tu žije už dlhé roky, nechce sa stať občiankou Slovenskej republiky.

Manželstvo pani Jely sa rozpadlo pre spôsob jej života, pretože holdovala alkoholu a mužom. Po rozpade rodiny zanedbávala starostlivosť o svoje dcéry, neplnila si rodičovské povinnosti, ani vyživovaciu povinnosť. Dcéry, ktoré už majú vlastné rodiny, vychovávali starí rodičia. V súčasnosti nie je medzi pani Jelou a jej dcérami žiadny kontakt.

Okrem dcér žije na Slovensku ešte jej sestra a švagor s rodinami.

Pani Jela má základné vzdelanie a je nezamestnaná. Jej zdravotný stav je zlý, dôvodom je ťažká závislosť na alkohole. Je oslabená a podvyživená, má problémy so zrakom, pohybom a orientáciou. Na tvári jej vidieť rozšírené kožné ochorenie, ktoré vzniklo pravdepodobne z nečistoty.

Popis situácie

Do jesene roku 2005 žila pani Jela so svojím druhom Petrom. Najprv spoločne bývali v dvojizbovom byte, ktorý však v roku 2002 predali. Peniaze, ktoré z predaja získali, pomíňali na alkohol a časom sa z nich stali bezdomovci. Pán Peter poberal starobný dôchodok a ich život bol prispôsobený ich finančným možnostiam. Po jeho smrti sa pani Jela celkom opustila a začala sa túlať. Nebola schopná postarať sa sama o seba. Bola zvyknutá na pomoc svojho druha a bola na ňom závislá. Pani Jela nebola zvyknutá riešiť svoje problémy sama, vždy to robil za ňu niekto iný. Od mladosti mala problémy s alkoholom, čo bolo dôvodom rodinných problémov. Jej štýl života viedol k tomu, že celkom stratila kontakt so svojimi dcérami a rodinou. Počas života na ulici stratila všetky svoje doklady, ale napriek tomu tvrdila, že má podanú žiadosť o starobný dôchodok. Jej finančná situácia bola veľmi zlá, pretože nemala žiadny príjem.

Príbeh popisuje riešenie životnej situácie pani Jely, ktorá sa po smrti partnera ocitla na ulici a sama sa nevedela zmobilizovať k vyriešeniu svojej životnej situácie. V texte sa poukazuje na to ako je časovo náročné pracovať s ľuďmi, ktorí nie sú slovenskí štátni príslušníci a ocitli sa v nepriaznivej životnej situácii.

Spôsob života ju dovedol do stavu, kedy pani Jela nedôverovala iným ľuďom, ale ani sama sebe a nebola schopná riešiť svoju situáciu.

Riešenie situácie

Sociálna pracovníčka obce oslovila pani Jelu na ulici, kde ju stretla a potom ju začala pravidelne vyhľadávať. Počas týchto rozhovorov bolo snahou sociálnej pracovníčky obce získať si dôveru pani Jely a do viesť ju k tomu, aby sama začala rozmýšľať o svojej životnej situácii. Sociálna pracovníčka obce hodnotila túto fázu svojej práce nasledovne: „Mobilizovala som v nej všetku silu a vôľu na to, aby ona sama chcela a mala potrebu lepšie a kvalitnejšie žiť. Opakovala a zdôrazňovala som zmenu, ktorú môže urobiť ona sama, ale musí predovšetkým chcieť.“

Po určitom čase si sociálna pracovníčka obce získala dôveru pani Jely a spoločne začali riešiť jej životnú situáciu. Dohodli sa na týchto cieľoch, ktoré mali urobiť zmenu v živote pani Jely:

- Násť vhodné ubytovanie.
- Vybaviť stratené doklady.
- Zabezpečiť finančný príjem.

Sociálna pracovníčka obce si pre seba ešte stanovila úlohu podporovať klientku v riešení jej situácie a zvyšovať jej sebavedomie. Po počiatočnom váhaní začala prejavovať pani Jela veľkú snahu o riešenie svojej situácie. Bolo však potrebné zapojiť rodinu klientky a viacero inštitúcií, ktoré by jej mohli pomôcť. Sociálna pracovníčka obce nadviazala kontakt s dcérami pani Jely, ktoré aj napriek zlému vzťahu so svojou matkou, boli ochotné pomôcť. Práve ochota dcér bola v tomto prípade kľúčová aj napriek tomu, že obe považovali pani Jelu iba za biologickú matku a nemali k nej hlbší vzťah. Sociálna pracovníčka obce sa ďalej obrátila so žiadosťou o spoluprácu na krízové stredisko, stanicu osobnej hygieny, sociálnu poisťovňu, ÚPSVaR a oddelenie cudzineckej polície.

Riešenie životnej situácie komplikovala strata osobných dokladov a fakt, že klientka je cudzou štátnou príslušníčkou. Bolo potrebné požiadať o rodný list pani Jely v jej rodnej krajine. Toho sa ujala jedna z jej dcér. Po získaní rodného listu spoločne podali žiadosť o starobný dôchodok do Sociálnej poisťovne a v súčasnosti sa čaká na vyjadrenie z poisťovne. Napriek tomu, že pani Jela bola bez príjmu, nemala nárok na dávku v hmotnej núdzi z ÚPSVaR, keďže je už v dôchodkovom veku. Bolo potrebné čakať na rozhodnutie o tom, či podľa starého zákona má alebo nemá nárok na starobný dôchodok.

Keďže sa prípad začal riešiť v zimných mesiacoch, bolo nutné rýchlo vybaviť pre pani Jelu ubytovanie. Podarilo sa umiestniť ju v provizórnom útulku v krajskom meste, kde je okrem ubytovania poskytovaná aj strava.

Záver

Prípád je ešte v štádiu riešenia a čaká sa na vyjadrenie úradov k žiadostiam. Sociálna pracovníčka obce pomohla pani Jele začať riešiť jej životnú situáciu a v prvom rade urýchlene zabezpečila ubytovanie klientky, keďže tu existovala obava o jej život. Sociálna pracovníčka spolupracovala s viacerými kompetentnými inštitúciami a zapojila aj biologickú rodinu klientky do úsilia o zlepšenie jej životných podmienok. Prácu s klientkou zhodnotila sociálna pracovníčka nasledovne: *„Najťažšou a najdlhšou úlohou sociálneho pracovníka je pracovať s ľuďmi, ktorí „vdaka“ alkoholu strácajú svoju ľudskú dôstojnosť. To samozrejme neospravedlňuje fakt, že neboli naplnené ciele tak, aby boli spokojné všetky zainteresované strany. Časovo do prípadu zasahujú rôzne úradné vybavovania, ktoré nikto nevie ovplyvniť a vybavovacie lehoty úradníci skôr predlžujú, ako dodržujú.“*

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení

§ 3

Obyvatelia obce

- (4) Obec je povinná poskytnúť obyvateľovi obce nevyhnutnú okamžitú pomoc v jeho náhlej núdzi spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou podobnou udalosťou, najmä zabezpečiť mu prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc.

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 224/2006 Z.z. o občianskych preukazoch v znení neskorších predpisov
3. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
4. Zákon 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov
5. Zákon 100/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov

Rodina z osady

Príbeh popisuje prácu s mnohopočetnou rómskou rodinou, ktorá žije v osade. Rodina sa dostala do vážnej situácie, keď hrozilo, že rodičia budú súdne stíhaní a rodina sa rozpadne. Prípady ukazujú, aké ďalekosiahle následky môže mať neplatenie dlhov, ale súčasne aj to, ako sa dajú riešiť aj takéto závažné problémy, keď je ochota spolupracovať na všetkých zúčastnených stranách.

Pani Uršula vyhľadala sama sociálnu pracovníčku obce, ktorá pravidelne navštevovala osadu, kde žila. V spoločnom rozhovore sa sociálnej pracovníčke obce zdôverila so svojimi problémami a aj s tým, že ich chce riešiť, ale sama nevie ako na to.

Klientka

Pani Uršula je 33-ročná Rómka a je invalidná dôchodkyňa, ktorá žije spolu so svojím manželom Jozefom v osade pri obci. Rodina pani Uršule žije v jednej miestnosti v spoločnej domácnosti s jej rodičmi. Pani Uršula je matkou 12-tich detí. Najstarší syn, Jozef ml., je zverený do náhradnej rodinnej starostlivosti starej mame, 5 ďalších detí je umiestnených v ústavnej starostlivosti. O zvyšných 6 detí sa stará pani Uršula spoločne so svojím manželom. Počas svojho života pani Uršula nikdy nenavštevovala žiadnu školu a je negramotná. Od svojej mladosti je na materskej dovolenke a stará sa o svoju domácnosť. Mesačný príjem rodiny tvorí invalidný dôchodok pani Uršule a rodičovský príspevok. Jej manžel nemá žiadny príjem, keďže v mieste bydliska nemá trvalý, ani prechodný pobyt a to je dôvodom, prečo nie je ani registrovaný na ÚPSVaR.

Popis situácie

Pani Uršula kontaktovala sociálnu pracovníčku obce kvôli novej situácii, v ktorej sa ocitli. Pred časom prišlo pani Uršuli a jej manželovi Jozefovi predvolanie na súd. Hrozí im odňatie slobody a následné umiestnenie ich 6 detí do detského domova. Dôvodom predvolania na súd bolo, že pani Uršula a jej manžel roky neplatili výživné na svojich 5 detí, ktoré sú v ústavnej starostlivosti v detských domovoch. Neplatením im vznikli veľké dlhy a detské domovy trvajú na splatení nedoplatkov. Napriek upozorneniu zo strany detských domovov manžel a teta nedoplatky nevyrovnali, čo viedlo k ich vymáhaniu súdnou cestou.

Pani Uršula sa zdôverila sociálnej pracovníčke obce, že do jej rodinného rozpočtu často zasahuje jej matka, ktorá preberá jej peniaze na poštovom úrade. S tým, čo jej ostáva, nevie rozumne hospodáriť a jej deti sú často hladné. Klientka sa vyjadrila, že by bola veľmi rada, keby mohla s manželom a deťmi bývať sama bez rodičov. Rodičia ju aj s manželom často vyhánajú z domu a jej manžela nikdy do rodiny neprijali.

Pani Uršula si priznáva vinu za svoje problémy a rozhodla sa ich riešiť s pomocou sociálnej pracovníčky obce. Na stretnutia so sociálnou pracovníčkou obce zavolať aj svojho manžela Jozefa, ktorý sa zapojil do riešenia vzniknutej rodinnej situácie.

Riešenie situácie

Na začiatku riešenia životnej situácie tejto rodiny navštívila sociálna pracovníčka obce rodinu priamo v ich prirodzenom prostredí, aby získala potrebné informácie. Sociálna pracovníčka obce sa v prvom rade snažila získať dôveru klientky a jej manžela. Spoločne sa dohodli, že sociálna pracovníčka obce sa oboznámi so vzniknutou situáciou na justičnej polícii a následne v detských domovoch. V spolupráci s manželmi sa bude sociálna pracovníčka obce podieľať na príprave dohody s detskými domovmi na nejakej forme splátkového kalendára. Zároveň sa budú snažiť nájsť riešenie na vybavenie trvalého alebo prechodného pobytu pre pána Jozefa a pomôcť mu nájsť si aspoň príležitostnú prácu. Kvôli vybaveniu trvalého alebo prechodného pobytu pre pána Jozefa konzultovala prípad aj so starostom obce. Rodičia pani Uršuli, ktorí sú vlastníkami popisného čísla domu, však boli zásadne proti tomu, aby bol prihlásený na tomto čísle. Sociálna pracovníčka obce sa dohodla s pani Uršulou, že jej bude pomáhať a podporovať ju pri rozumnom hospodárení s financiami a zvýšenej starostlivosti o deti.

Na justičnej polícii, kde chcela o prípade získať viac informácií, sa stretla s veľmi ochotným zamestnancom. Konzultoval s ňou prípad a dal jej kontakty na všetky detské domovy, kde boli deti pani Uršule. Pracovník justičnej polície odporučil sociálnej pracovníčke obce uhradiť nedoplatky za 3 mesiace dozadu a priniesť šeky o ich zaplatení na súdne pojednávanie. Zároveň sa vyjadril: „Z praxe viem, že aj zlá rodina je pre deti lepšia ako detský domov“.

Následne sociálna pracovníčka obce kontaktovala detské domovy. V štyroch prípadoch trvali na zaplatení dlhov, ale boli ochotní podpísať s rodičmi zmluvy o splácaní. V jednom detskom domove bol udelený súhlas riaditeľa k trvalému odpusteniu pohľadávok voči rodičom maloletého dieťaťa. Sociálna pracovníčka obce dohodla, že detské domovy doručia manželom zmluvy na podpis a šeky na zaplatenie dlhov. V dohodách bola určená relatívne nízka výška splátok vzhľadom k tomu, že rodina sa nachádza v hmotnej núdzi.

Pani Uršula a pán Jozef sa stretli so sociálnou pracovníčkou, ktorá ich informovala o splátkových kalendároch pre detské domovy. Zároveň ich upozornila, že ak sa nezlepší starostlivosť o ich deti, tak spoločne podajú návrh na osobitného príjemcu. Manželia sa počas stretnutia vyjadrili, že splátky chcú začať splácať čím skôr a od ďalšieho mesiaca naozaj začali tieto dlhy splácať. V ďalšom období sociálna pracovníčka pravidelne navštevovala rodinu a monitorovala ich starostlivosť o deti.

Pán Jozef si v tomto období našiel aj príležitostnú prácu a zároveň si spolu s manželkou Uršulou postavili drevené obydlie. Po dokončení nového obydlia sa rodina osamostatnila od rodičov pani Uršule. Obec v spolupráci so špeciálnou základnou školou, ktorú navštevujú deti rodiny, podala návrh na osobitného

príjemcu. Návrh na osobitného príjemcu bol schválený na 3 mesiace, počas ktorých bude sociálna pracovníčka obce pomáhať pani Uršuli učiť sa hospodáriť s peniazmi, aby zvládla všetky svoje záväzky. Problémy rodiny sa týmito opatreniami nevyriešili, ale pohli sa ďalej a sociálna pracovníčka obce ostáva v pravidelnom kontakte s rodinou pani Uršule.

Záver

Prípad ešte nie je ukončený a je vysoko pravdepodobné, že sociálna práca s touto rodinou bude musieť byť naďalej veľmi intenzívna. Napriek neúspechu vo vybavení trvalého pobytu pre pána Jozefa sa dosiahol prvý dôležitý krok a tým bolo čiastočné ozdravenie rodinných pomerov a vyriešenie finančnej krízy takým spôsobom, že rodina ostala pokope. Pani Uršula, ale aj sociálna pracovníčka obce veria, že situácia rodiny a najmä detí sa zlepší aj vďaka inštitútu osobitného príjemcu. A celkom na záver postreh sociálnej pracovníčky z práce s touto rodinou: „Pri riešení tohto prípadu som sa presvedčila o tom, že mnohé veci vyrieši aj čas. Stretla som sa s mnohými nádhernými ľuďmi, ktorí obohatili môj vnútorný svet. Mesiace práce s podobnými prípadmi sú pre mňa aj dobrým učiteľom a pre mňa osobne platí staré známe: Dôveruj, ale preveruj!“

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
  - d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov

§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
- a) vykonáva
    - 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
  - c) spolupôsobí
    - 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
  - e) poskytuje pomoc
    - 1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
    - 2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
    - 3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia
  - f) poskytuje súčinnosť
    - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

§ 24

Pôsobnosť obce

- (2) Obec pri prenesenom výkone štátnej správy:
- c) dohliada, ako si osobitný príjemca plní povinnosti podľa tohto zákona...

Zákon 461/2003 Z.z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov

§ 12

- (1) Ak oprávnená osoba nevyužíva prídavok v súlade s § 1 ods. 2, platiteľ z vlastného podnetu, z podnetu inej právnickej osoby alebo z podnetu fyzickej osoby vydá rozhodnutie o zastavení výplaty prídavku oprávnenej osobe a o poukázovaní prídavku
- b) obci, v ktorej má nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt...

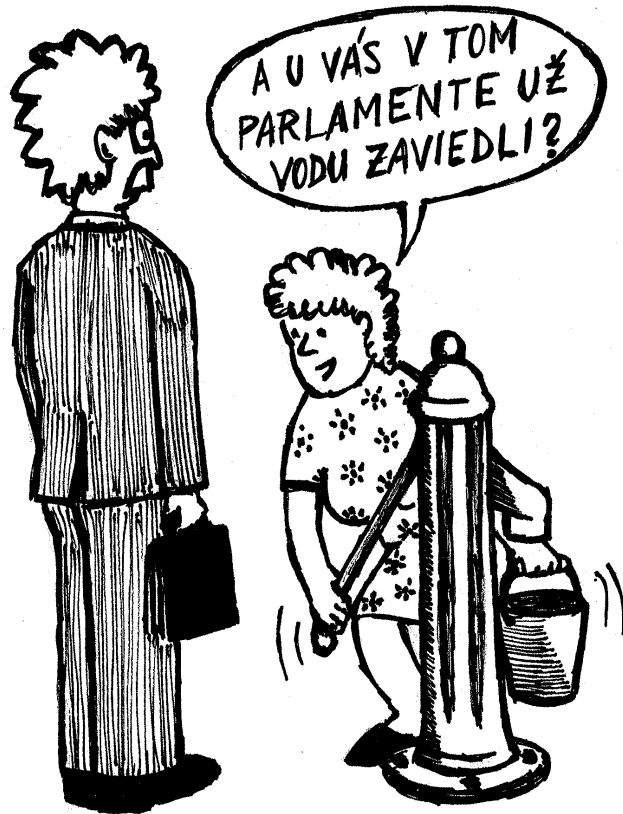
Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov
4. Zákon 452/2004 Z. z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov
5. Zákon 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov
6. Zákon 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
7. Zákon 5/2004 Z.z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
8. Trestný zákon 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov
9. Zákon 253/1998 Z.z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Problémy jednej rodiny

alebo

Ide to, keď chcú obe strany

Sociálne slabá rodina žije z minimálnych príjmov v nevyhovujúcich životných podmienkach. Sociálna pracovníčka obce sprevádza rodinu pri riešení ich životných problémov, ktoré už nedokázali sami bez pomoci uspokojivo zvládnuť.

So Zuzanou, 34-ročnou matkou troch detí, sa sociálna pracovníčka obce stretla prvýkrát v rámci šetrenia životných podmienok v byte, v ktorom žila. Šetrenie sa konalo na podnet suseda pani Zuzany, ktorý upozornil mestský úrad na zlé podmienky bývania rodiny a zanedbanie starostlivosti o deti.

Klientka

Pani Zuzana je slobodná matka troch dcér vo veku šesť, štyri a dva roky. Ako 18-ročnej jej umrela matka a spolu s otcom sa starala o svojho o 14 rokov mladšieho brata. Po smrti matky začal otec piť, ale napriek tomu považovala svoje detstvo za bezproblémové. Od siedmich rokov navštevovala základnú školu, odkiaľ po troch rokoch prestúpila na špeciálnu základnú školu v susednom meste. Po ukončení povinnej školskej dochádzky nastúpila na poľnohospodárske učilište, ale štúdium po dvoch rokoch zanechala. Začala brigádničky pracovať, ale firma zanikla a ona si už ďalšiu prácu nenašla. Neskôr už len vypomáhala v ďalšej firme, ale potom odišla na materskú dovolenku, na ktorej je doteraz.

Pani Zuzana má dobrý vzťah so svojím otcom a bratom, aj napriek tomu, že otcovi sa nepáčilo, keď sa od nich odsťahovala. Po narodení detí sa vzťah s jej otcom znova zlepšil a neskôr jej pomohol odkúpiť do osobného vlastníctva byt, kde momentálne žije so svojimi deťmi a s druhom Ľubošom. Ľuboš, abstinujúci alkoholik, má 40 rokov a je absolventom poľnohospodárskeho učilišťa. Po skončení školy pracoval ako pomocník v stolárskych dielňach, ale od roku 1995 je na invalidnom dôchodku. Vzťah pani Zuzany a jej druhu Ľuboša je dobrý. Sťažuje sa iba na to, že väčšinu prác v domácnosti musí vykonávať sama, lebo Ľuboš pri nich nespolupracuje (podľa klientkiných slov sa mu nechce). Najstaršia dcéra Eva má šesť rokov a jej otcom je bývalý druh Dušan. Eva navštevuje prvý ročník základnej školy v meste. V škole dosahuje veľmi dobré výsledky. Nevie sa však začleniť do kolektívu, lebo deti ju nechcú prijať (poznajú jej otca ako alkoholika). Mladšie dcéry Anna a Alena sú doma a pani Zuzana je s nimi na materskej dovolenke.

Popis situácie

Byt, v ktorom rodina žije, nevyhovuje ani po hygienickej, ani po sociálnej stránke. Nie je v ňom vodovod, WC ani kúpeľňa. Plyn im zaviedol otec. Toalety majú na chodbe na vyššom poschodí. Byt odkúpili od krstnej matky druhá, zostáva im zaplatiť už len poslednú splátku vo výške 5 000,- Sk. Ešte jeden dlh, ktorý musia vyrovnáť, majú voči správe bytov. Tento dlh vo výške 3 200,- Sk predstavuje platby za dva mesiace. Dlh vznikol kvôli krádeži finančnej hotovosti druhovi. (Zbil ho opitý sused, keď sa vracal domov a vzal mu finančnú hotovosť, ktorú mal pri sebe).

V marci sa pani Zuzane začal vyhrážať sused, že ju udá „sociálke“, keď si do bytu nedajú zaviesť vodu. Pani Zuzana mu však povedala o dlhoch, ktoré rodina má a vysvetlila mu, že si momentálne nemôžu dovoliť zavedenie vodovodu, keďže na to finančne nemajú. Sused ju odporučil na sociálne oddelenie mesta, kde sa pani Zuzana stretla so sociálnou pracovníčkou obce. V rozhovore Zuzana uviedla, že v roku 2004 už žiadala mesto o pomoc, ale v tom čase tam nebol nikto, kto by bol ochotný riešiť jej situáciu. Situácia s vodou je podľa pani Zuzany najväčším problémom rodiny. Musia chodiť po vodu k studni a tam sa aj umývajú. Pitnú vodu a vodu na varenie im poskytuje Ľubošova známa z vedľajšej bytovky. Vodu nosia domov v bandaskách a doma v kuchyni v nej kúpu deti. Špinavé prádlo po deťoch niekedy perie Zuzana u otca, čo nie je vôbec pohodlné. Má však známu, ktorá by jej mohla darovať starú práčku.

V roku 2004 pani Zuzana žiadala mesto o finančnú výpomoc na zaplatenie celého vodovodu. Vtedy mesto výpomoc odmietlo s odôvodnením nedostatku finančných prostriedkov. Pri stretnutí so sociálnou pracovníčkou Zuzana tentokrát nepožadovala nenávratnú finančnú pomoc. Bola ochotná spolupracovať a uvažovať nad pôžičkou, ktorú by časom splácala.

Druhý veľký problém, ktorý popísala pani Zuzana sociálnej pracovníčke obce, sú vzťahy so susedom, ktorý býva pod nimi. Podľa jej slov sused už viackrát zbil jej druhá, keď sa vracal domov z obchodu. Vadí mu, keď deti chodia do izby, ktorá je nad jeho izbou. Sťažuje sa, že ho rušia. Kvôli tomu rodina klientky uvedenú izbu radšej neobýva. Tým sú odkázaní všetci bývať v jednej izbe, čo bráni zlepšiť podmienky ich života.

Mesačný príjem rodiny sa skladá z rodičovského príspevku matky, invalidného dôchodku jej druhá, prídavkov na deti a sociálneho štipendia dcéry. Všetky príjmy idú na výdavky za elektrinu, splátku pôžičky, jedlo a ošatenie.

Pani Zuzana bola a je odhodlaná riešiť svoju rodinnú situáciu čo najskôr a efektívne, len aby neprišla o deti, lebo aj vďaka nim sa naučila mnoho vecí a sú pre ňu motiváciou.

Riešenie prípadu

Sociálna pracovníčka obce si spolu s pani Zuzanou stanovili nasledovné ciele na riešenie životnej situácie klientky:

1. Zriadenie vodovodného rozvodu v byte
2. Určenie výšky mesačných platieb za vodu
3. Upratovanie a upravenie nevyužívanej izby pre deti
4. Pomoc deťom pri začlenení sa do spoločnosti

Spoločne vypracovali stratégiu a prešli všetky možné ohrozenia pri naplňaní jej cieľov. Zároveň vypracovali aj možnosti alternatívneho riešenia.

Spolu so sociálnou pracovníčkou obce napísali žiadosť na mestské zastupiteľstvo o poskytnutie pôžičky na zriadenie vodovodu v byte. Následne dohodli termíny stretnutí a konzultácií na mestskom úrade o montáži vodovodu. V priebehu mesiaca klientke schválili pôžičku na montáž vodovodu a zavedli ho do jej bytu. Určila sa výška mesačných platieb za vodu. V súčasnosti už rodina spláca pôžičku za vodovod.

Sociálna pracovníčka obce s pani Zuzanou dohodli konkrétne kroky pri upravovaní nevyužívanej izby. Za pomoci mestského úradu sa zabezpečil odvoz odpadu a nepotrebných vecí a zároveň sa podarilo získať nábytok a ošatenie pre deti.

V meste sa nachádza materské centrum, ktoré začala pani Zuzana so svojimi dcérami navštevovať. Tieto stretnutia pomáhajú jej aj deťom začleniť sa do spoločnosti. Zároveň si klientka začala hľadať prácu formou brigád, k čomu motivovala aj svojho druhá Ľuboša.

Záver

Sociálna pracovníčka obce aktívne spolupracovala a naďalej spolupracuje s rodinou pani Zuzany, keďže prípad ešte nie je celkom ukončený. Po prvej návšteve pani Zuzany na mestskom úrade navštívila sociálna pracovníčka viackrát rodinu v jej prirodzenom prostredí, pravidelne s ňou konzultovala aktuálne ťažkosti a poskytovala jej sociálne poradenstvo. Sociálna pracovníčka pri riešení sociálnej situácie rodiny úzko spolupracovala s primátorom mesta a sociálnou komisiou mestského zastupiteľstva, čo pomohlo k pozitívnemu výsledku. Klientka, pani Zuzana, veľmi dobre spolupracovala na plnení zvolených cieľov. Je odhodlaná zmeniť svoju situáciu a pracovať na sebe, aby mohla zmeniť i výchovu detí. Celá rodina sa stavia k zmenám ich životných podmienok pozitívne a spolupracujú so sociálnou pracovníčkou podľa svojich možností.

Sociálny pracovník obce sa podieľal na riešení nepriaznivej sociálnej situácie občana na základe nasledovných originálnych kompetencií obce v sociálnej oblasti:

Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

§ 71

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:
  - b) uzatvára zmluvu o
    - 1. poskytnutí sociálnej pôžičky,
  - d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
  - f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc...

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele

§ 75

Pôsobnosť obce

- f) poskytuje súčinnosť
  - 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately...

Sociálny pracovník obce a ostatní odborníci podieľajúci sa na riešení tejto nepriaznivej situácie postupovali primárne na základe nasledovných legislatívnych predpisov:

1. Zákon 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
2. Zákon 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov
3. Zákon 94/1963 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov

KOMPETENCIE OBCE V SOCIÁLNEJ OBLASTI

A. Ústava Slovenskej republiky

Čl. 39

- (1) Občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.
- (2) Každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.
- (3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.

Čl. 41

- (1) Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.
- (2) Žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky.
- (3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.
- (4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.
- (5) Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.
- (6) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.

B. Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení

§ 1

Základné ustanovenie

- 2) Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Obci pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.

C. Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci

§ 71

Pôsobnosť obce

(1) Obec pri výkone samosprávnej pôsobnosti:

a) rozhoduje

1. o poskytovaní opatrovateľskej služby podľa § 15 a o úhrade za túto opatrovateľskú službu,
2. o poskytovaní prepravnej služby a o úhrade za túto prepravnú službu,
3. o poskytovaní starostlivosti v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadila ako svoju organizačnú jednotku, o skončení poskytovania starostlivosti v tomto zariadení o úhrade za poskytnutú starostlivosť v tomto zariadení,
4. o povinnosti občana zaplatiť úhradu za poskytnutú starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadila, ak sa starostlivosť poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,
5. o povinnosti občana zaplatiť úhradu za opatrovateľskú službu podľa § 15, ktorá sa poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,
6. o povinnosti občana zaplatiť úhradu za prepravnú službu, ktorá sa poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,
7. v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná a rozhoduje zariadenie sociálnych služieb, ktoré zriadila ako rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu,
8. o povinnosti osôb uvedených v § 45 ods. 1 a 2 platiť úhradu za sociálnu službu, ktorú poskytuje, alebo za poskytnutú starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadila ako svoju organizačnú jednotku, a o výške úhrady, ak nedôjde k dohode o úhrade s týmito osobami,
9. o odňatí sociálnej služby, o zastavení poskytovania sociálnej služby, o znížení alebo o zvýšení úhrady za poskytnutú sociálnu službu a o neplatení úhrady za sociálnu službu,

b) uzatvára zmluvu o

1. poskytnutí sociálnej pôžičky,
2. zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb subjektami, ktoré poskytujú sociálnu pomoc podľa tohto zákona, alebo o zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb inými právnickými osobami, ktoré majú oprávnenie poskytovať sociálne služby a ošetrovateľskú starostlivosť podľa osobitných predpisov,

c) zriaďuje a kontroluje zariadenia sociálnych služieb uvedené v § 18 ods. 2 a 4 a môže zriaďovať a kontrolovať zariadenia sociálnych služieb uvedené v § 18 ods. 3,

- d) poskytuje pomoc občanom pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
- e) vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
- f) vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc,
- g) vedie evidenciu občanov, ktorým poskytuje sociálnu pomoc,
- h) organizuje spoločné stravovanie,
- i) utvára podmienky na záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej aktivity a psychickej aktivity občanov,
- j) uzatvára dohodu o
  1. úhrade za sociálnu službu, ktorú poskytuje, alebo za poskytnutú starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadila ako svoju organizačnú jednotku s osobami uvedenými v § 45 ods.1 a 2,
  2. počte ďalších odoberaných jedál podľa § 20 ods. 5, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadila ako svoju organizačnú jednotku,
- k) oznamuje okresnému úradu občanov, ktorí odmietli zúčastniť sa na vykonávaní menších obecných služieb organizovaných obcou v jej záujme,
- l) zabezpečuje prepravu na účely § 62 ods. 3.

(2) Obec môže poskytovať zo svojho rozpočtu subjektu, ktorý poskytuje sociálnu pomoc podľa tohto zákona, finančný príspevok alebo jednorazový účelový finančný príspevok.

(3) Obec poskytne finančné prostriedky subjektom, ktoré poskytujú sociálnu pomoc podľa tohto zákona, alebo zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb inými právnickými osobami, ktoré majú oprávnenie poskytovať sociálne služby a ošetrovateľskú starostlivosť podľa osobitných predpisov, na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu.

D. Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi

§ 24

Pôsobnosť obce

(1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti:

a) rozhoduje

1. o pomoci v hmotnej núdzi podľa § 19 ods. 5 príspevkami,
2. o zániku hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi,
3. o zániku nároku na aktivačný príspevok,
4. o zániku nároku na príspevok na bývanie,
5. o odňatí príspevkov na pomoc v hmotnej núdzi,
6. o vrátení neprávom vyplatených príspevkov,
7. o preddavkovom priznaní príspevkov na pomoc v hmotnej núdzi,
8. o dodatočnom priznaní, zvýšení, znížení alebo doplatení príspevkov,
9. o určení a o uvoľnení osobitného príjemcu príspevkov,
10. o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi,
11. o zúčtovaní dávky sociálnej pomoci s dávkou a príspevkami podľa § 33 ods. 6 a § 33 b,
12. o zastavení výplaty príspevkov,

b) dohliada, ako osobitný príjemca plní povinnosti podľa tohto zákona,

c) získava podklady na rozhodovanie a sledovanie účelného využitia vyplatených príspevkov priamo v prirodzenom prostredí občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú,

d) vykonáva poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pri pomoci v hmotnej núdzi,

e) vedie evidenciu občanov poberajúcich dávku a príspevky podľa tohto zákona,

f) koordinuje činnosť orgánov a organizácií uvedených v § 30 pri zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi.

(2) Obec pri prenesenom výkone štátnej správy:

a) rozhoduje o

1. hmotnej núdzi, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi dávkou a príspevkami,
2. vrátení neprávom vyplatenej dávky na zabezpečenie základných životných podmienok, príspevku na zdravotnú starostlivosť, ochranného príspevku a aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 9 a 10,

3. preddavkovom priznaní dávky na zabezpečenie základných životných podmienok, príspevku na zdravotnú starostlivosť a ochranného príspevku,
  4. odňatí a zastavení výplaty dávky na zabezpečenie základných životných podmienok, príspevku na zdravotnú starostlivosť, ochranného príspevku a aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 9 a 10,
  5. dodatočnom priznaní, zvýšení, znížení alebo doplatení dávky na zabezpečenie základných životných podmienok, príspevku na zdravotnú starostlivosť, ochranného príspevku a aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 8 a 10,
  6. určení a o uvoľnení osobitného príjemcu dávky na zabezpečenie základných životných podmienok, príspevku na zdravotnú starostlivosť a ochranného príspevku,
  7. zastavení výplaty príspevkov.
- b) zabezpečuje základné životné podmienky podľa § 19 ods. 6 písm. a) a poskytuje príspevok na zdravotnú starostlivosť, ochranný príspevok a aktivačný príspevok podľa § 19 ods. 6 písm. b),
- c) dohliada, ako si osobitný príjemca plní povinnosti podľa tohto zákona,
- d) uzatvára písomnú dohodu s úradom podľa § 28 ods. 3 a 4, s obsahom ktorej oboznámi poberateľov dávky a príspevkov vo svojom územnom obvode,
- e) podáva podnet podľa § 29 ods. 4 písm. a) a b) orgánom činným v trestnom konaní na začatie konania,
- f) vykonáva poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi,
- g) získava podklady na rozhodovanie a sledovanie účelného využitia vyplatenej dávky na zabezpečenie základných životných podmienok, ochranného príspevku a aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 9 a 10 priamo v prirodzenom prostredí občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú,
- h) vedie evidenciu občanov poberajúcich dávku a príspevky podľa tohto zákona,
- i) koordinuje činnosť orgánov a organizácií uvedených v § 30 pri zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi.

E. Zákon č. 461/2003 o prídavku na dieťa

§ 12

- (1) Ak oprávnená osoba nevyužíva prídavok v súlade s § 1 ods. 2, platiteľ z vlastného podnetu, z podnetu inej právnickej osoby alebo z podnetu fyzickej osoby vydá rozhodnutie o zastavení výplaty prídavku oprávnenej osobe a o poukazovaní prídavku
  - a) ďalšej oprávnenej osobe,
  - b) obci, v ktorej má nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt,¹⁶⁾ alebo
  - c) zariadeniu sociálnych služieb, v ktorom je nezaopatrené dieťa umiestnené.
- (2) Platiteľ vydá rozhodnutie podľa odseku 1 písm. b) aj v prípade, ak z písomnej informácie o školskej dochádzke poskytovanej školou vyplynie, že dieťa zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky.
- (3) Ak v priebehu poukazovania prídavku obci podľa odseku 1 písm. b) nastane zmena trvalého pobytu alebo prechodného pobytu nezaopatreného dieťaťa, platiteľ príslušný podľa miesta trvalého pobytu oprávnenej osoby alebo prechodného pobytu oprávnenej osoby vydá rozhodnutie o zastavení poukazovania prídavku obci, kde malo nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt a o poukazovaní prídavku obci, kde má nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt.
- (4) Ak zaniknú dôvody na zastavenie výplaty podľa odsekov 1 a 2, platiteľ z vlastného podnetu alebo z podnetu inej právnickej osoby alebo z podnetu fyzickej osoby vydá rozhodnutie o obnovení výplaty prídavku oprávnenej osobe. Výplata prídavku sa obnoví spravidla najskôr po uplynutí troch po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov od zastavenia výplaty prídavku.
- (5) Ak sa prídavok vypláca ďalšej oprávnenej osobe, obci alebo zariadeniu sociálnych služieb, ustanovenia o povinnostiach oprávnenej osoby sa primerane vzťahujú aj na ďalšiu oprávnenú osobu, na obec a na zariadenie sociálnych služieb.
- (6) Ak sa prídavok poukazuje obci podľa odseku 1 písm. b), môže obec poveriť účelným využitím prídavku právnickú osobu podľa osobitného predpisu po ich vzájomnej písomnej dohode.

F. Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele

§ 75

Pôsobnosť obce

- (1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
  - a) vykonáva
    1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
    2. opatrenia podľa § 11 ods. 1 písm. a) až e),
  - b) organizuje
    1. výchovné programy alebo sociálne programy pre deti, ktorým bolo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdom uložené výchovné opatrenie,
    2. programy na pomoc ohrozeným deťom a plnoletým fyzickým osobám a rodinám podľa § 11 ods. 1 písm. c) až e) v prostredí podľa § 4,
    3. resocializačné programy,
  - c) spolupôsobí
    1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
    3. pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa finančnou podporou podľa § 64 ods. 1 písm. a) a odsekov 3 až 5,
  - d) poskytuje
    1. rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevkov na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a),
    2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,
    3. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,⁶³⁾
    4. dieťaťu príspevkov na tvorbu úspor podľa § 64 ods. 1 a odseku 6,

Príspevok na aktivačnú činnosť

- e) poskytuje pomoc
    1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
    2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
    3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
    4. mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,
  - f) poskytuje súčinnosť
    1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
    2. zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,
  - g) utvára podmienky na prácu s komunitou,
  - h) zriaďuje zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 45 až 48 a môže zriadiť zariadenia podľa § 49, 50, 62 a 63 a oznamuje určenému orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 3 počet miest určených v týchto zariadeniach na vykonávanie rozhodnutí súdu,
  - i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,
  - j) vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. c),
  - k) vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
  - l) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.
- (2) Obec môže s výnimkou odseku 1 písm. c) prvého a druhého bodu, písmena d), písmena e) prvého a štvrtého bodu, písmena f), písmen g), j) až l) zabezpečiť výkon samosprávnej pôsobnosti aj prostredníctvom akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona.

- (1) Aktivačná činnosť na účely tohto zákona je podpora udržiavania pracovných návykov uchádzača o zamestnanie. Aktivačná činnosť sa vykonáva v rozsahu najmenej desiatich hodín týždenne a 40 hodín mesačne okrem mesiaca, v ktorom sa aktivačná činnosť začala.
- (2) Aktivačná činnosť sa môže vykonávať formou menších obecných služieb pre obec organizovaných obcou a formou dobrovoľníckych prác organizovaných právnickou osobou alebo fyzickou osobou uvedenou v odseku 5.
- (3) Menšie obecné služby pre obec organizované obcou na účely tohto zákona je forma aktivačnej činnosti uchádzača o zamestnanie vykonávaním prác, ktoré sú určené na zlepšenie ekonomických podmienok, sociálnych podmienok, kultúrnych podmienok a životného prostredia obyvateľov obce.
- (4) Na účely organizovania menších obecných služieb pre obec podľa odseku 3 úrad poskytuje obci raz za mesiac o uchádzačoch o zamestnanie, ktorí majú v obci trvalý pobyt, tieto údaje:
  - a) meno, priezvisko a dátum narodenia,
  - b) ulicu, obec alebo mestskú časť trvalého pobytu,
  - c) dosiahnutý stupeň vzdelania, získané odborné zručnosti alebo druh doteraz vykonávanej práce,
  - d) dĺžku vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie a
  - e) informáciu o tom, či je poberateľom dávky v hmotnej núdzi.
- (5) Dobrovoľnícke práce na účely tohto zákona je forma aktivačnej činnosti uchádzača o zamestnanie vykonávaním všeobecne prospešných činností právnickej osoby alebo u fyzickej osoby, ktorou je
  - a) rozpočtová organizácia a príspevková organizácia poskytujúca sociálne služby,
  - b) zariadenie sociálnych služieb,
  - c) štátom uznaná cirkev, náboženská spoločnosť a ním zriadená organizácia,
  - d) Slovenský Červený kríž,
  - e) Inštitút pre pracovnú rehabilitáciu občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou v Bratislave,
  - f) Rehabilitačné stredisko pre zrakovo postihnutých občanov v Levoči,
  - g) zariadenie zriadené podľa § 12 písm. h),
  - h) škola a školské zariadenie,
  - i) zdravotnícke zariadenie,

- j) rozpočtová organizácia a príspevková organizácia v oblasti kultúry,
  - k) mimovládna organizácia, ktorou je najmä
    1. občianske združenie, ktoré vykonáva verejnoprospešnú činnosť,
    2. nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby,
    3. nadácia vykonávajúca verejnoprospešnú činnosť,
    4. neinvestičný fond vykonávajúci verejnoprospešnú činnosť.
- (6) Úrad poskytuje obci, právnickej osobe a fyzickej osobe príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie uchádzačov o zamestnanie vykonávajúcich aktivačnú činnosť a na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť uchádzačov o zamestnanie. Príspevok podľa prvej vety možno použiť aj na úhradu časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s aktivačnou činnosťou; obsah ďalších nákladov určí ústredie vnútorným predpisom.
- (7) Príspevok podľa odseku 6 sa poskytuje na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a obcou, na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a právnickou osobou alebo fyzickou osobou podľa odseku 5 písm. a) až j) a na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a mimovládnu organizáciou podľa odseku 5 písm. k) mesačne vo výške najviac 10 % z celkovej minimálnej ceny práce podľa § 49 ods. 4 na jedného uchádzača o zamestnanie vykonávajúceho aktivačnú činnosť, najdlhšie počas trvania aktivačnej činnosti.
- (8) Celková výška príspevku poskytovaného podľa odseku 6 je závislá od počtu uchádzačov o zamestnanie prijatých na vykonávanie aktivačnej činnosti a od počtu zamestnancov, ktorí organizujú vykonávanie aktivačnej činnosti.
- (9) Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode
- a) sa obec nachádza,
  - b) sa vykonáva dobrovoľnícka práca.
- (10) Dohoda uzatvorená podľa odseku 7 obsahuje
- a) počet uchádzačov o zamestnanie prijatých na vykonávanie aktivačnej činnosti, dĺžku trvania ich aktivačnej činnosti a týždenný rozsah hodín vykonávania aktivačnej činnosti jedným uchádzačom o zamestnanie,
  - b) druh a rozsah vykonávanej aktivačnej činnosti,
  - c) celkovú výšku, termín a dĺžku poskytovania príspevku podľa odseku 6,
  - d) počet zamestnancov, ktorí organizujú vykonávanie aktivačnej činnosti uchádzačmi o zamestnanie a týždenný rozsah odpracovaných hodín jedným zamestnancom, ktorý organizuje vykonávanie aktivačnej činnosti uchádzačmi o zamestnanie,
  - e) záväzok úradu, že poskytne príspevok podľa odseku 6 mesačne, najneskôr do 30 kalendárnych dní odo dňa predloženia dohodnutých dokladov,
  - f) záväzok obce, inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby, že oznámi úradu každé nedodržanie rozsahu hodín vykonávania aktivačnej činnosti uchádzačom o zamestnanie,
  - g) záväzok obce, inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby, že oznámi úradu každé skončenie pracovného pomeru najneskôr do 15 kalendárnych dní, ak na organizovanie aktivačnej činnosti bol prijatý uchádzač o zamestnanie z evidencie uchádzačov o zamestnanie,
  - h) ďalšie dohodnuté náležitosti.
- (11) Ak úrad nemá dostatočný počet vhodných uchádzačov o zamestnanie na výkon aktivačnej činnosti požadovanej obcou, oprávnenou právnickou osobou alebo fyzickou osobou podľa odseku 5, na základe jej písomnej žiadosti poskytne informáciu o ponuke voľných pracovných miest na účely výkonu trestu povinnej práce okresnému súdu, v obvode ktorého má sídlo.
- (12) Ak obec, právnická osoba alebo fyzická osoba podľa odseku 5 porušila dohodu uzatvorenú s úradom podľa odseku 10 a úrad z tohto dôvodu odstúpil od tejto dohody, novú dohodu je možné uzatvoriť najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od odstúpenia úradu od predchádzajúcej dohody.
- (13) Úrad uzatvára s uchádzačom o zamestnanie dohodu o podmienkach vykonávania aktivačnej činnosti. Dohoda o podmienkach vykonávania aktivačnej činnosti obsahuje
- a) druh a týždenný rozsah vykonávanej aktivačnej činnosti,
  - b) začiatok a dĺžku vykonávania aktivačnej činnosti,
  - c) záväzok úradu zabezpečiť uchádzačovi o zamestnanie vykonávanie aktivačnej činnosti,
  - d) záväzok uchádzača o zamestnanie vykonávať aktivačnú činnosť zabezpečenú úradom,
  - e) záväzok uchádzača o zamestnanie dodržiavať vnútorné predpisy a pokyny organizátora aktivačnej činnosti a predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri vykonávaní aktivačnej činnosti, s ktorými bol preukázateľne oboznámený,
  - f) ďalšie dohodnuté náležitosti.

Partneri v projekte „Zvyšujeme šance pre znevýhodnené skupiny obyvateľov spoluprácou obcí a neziskových organizácií“

Socia – nadácia na podporu sociálnych zmien

Poslaním nadácie SOCIA je podporovať reformy sociálneho systému a zvyšovať kvalitu života sociálne znevýhodnených skupín, a tým posilňovať sociálnu súdržnosť obyvateľov Slovenska. SOCIA podporuje služby pre starších ľudí, občanov so zdravotnom postihnutím, opustené a zanedbané deti, ženy a deti ohrozené domácim násilím, ľudí závislých od návykových látok, bezdomovcov a ďalších ľudí v núdzi.

www.socia.sk

Asociácia vzdelávania samosprávy

Asociácia vzdelávania samosprávy je dobrovoľné a nezávislé združenie fyzických a právnických osôb so spoločnými záujmami v oblasti vzdelávania zástupcov samospráv. Členmi asociácie je 10 regionálnych vzdelávacích centier pokrývajúcich celé Slovensko. Jej poslaním je zvyšovať kvalitu miestnej samosprávy prostredníctvom profesionálnych vzdelávacích aktivít, ktoré podporia jej tvorivosť, efektívnosť a schopnosť reagovať na potreby občanov a obce.

www.avc-rvc.sk

Rada pre poradenstvo v sociálnej práci

Rada pre poradenstvo v sociálnej práci je neziskové občianske združenie, ktoré ponúka poradenstvo a supervíziu pri skvalitňovaní sociálnych služieb pre pracovníkov v sociálnych službách v Slovenskej republike. Poslaním rady je vplývať na zmenu spoločenského prostredia v záujme podpory ľudskej a občianskej dôstojnosti postihnutých a starších ľudí. Jej cieľom je poskytnutie prevencie, poradenstva, pomoci a služieb občanom v nepriaznivých životných situáciách.

www.rpsp.sk

Nadnárodná spolupráca

Slovenské partnerstvo v tomto projekte úzko spolupracuje s talianskym partnerstvom v regióne Campania, ktoré realizuje projekt „Rekvalifikácia sociálnych podnikov“, zameraný na zlepšenie služieb sociálnej pomoci prostredníctvom výskumných, poradenských a školiacich činností. Vedúcou organizáciou talianskeho partnerstva je Konzorcium META pre rozvoj vzdelávania, inovácie a manažmentu. Na projekte ďalej spolupracuje Oddelenie podnikového hospodárstva Ekonomickej fakulty Univerzity Fridricha II v Neapoli, združenie AIAS na pomoc ľuďom v núdzi v Afragole, Združenie „Compagnia delle Opere – Campania“ a združenie Horská komunita Vallo di Lauro a Baianese.

www.consorziometa.com

Obsah

O projekte	4
Alkoholička	8
Bezdomovec.....	14
Domáce násilie	19
Osamelá dôchodkyňa.....	25
Matka a syn.....	30
Nedbalý otec.....	36
Samotár v ohrození	42
Stará mama.....	47
Týraná matka	53
Vdova	58
Žena na ulici	63
Rodina z osady	68
Problémy jednej rodiny.....	74
Kompetencie obce v sociálnej oblasti	81
Partneri v projekte „Zvyšujeme šance pre znevýhodnené skupiny obyvateľov spoluprácou obcí a neziskových organizácií“	92

Vydala SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien
Legionárska 13, 831 04 Bratislava
tel. (02) 55 64 52 14-6, fax (02) 55 64 52 15
socia@socia.sk
www.socia.sk
www.spo.sk

Editori Helena Woleková a Miroslav Cangár
Zostavili Helena Woleková, Miroslav Cangár, Marcela Volárová
a Adriana Komorníková
Ilustrácie © Dušan Černý
Grafická úprava Juraj Mrocek
Tlač PPA Bratislava

Náklad 25 000 ks
Prvé vydanie

© SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien, Bratislava 2007

ISBN 978-80-969744-0-5